

Monitor regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang

Vervolgmeting 2022

September 2022

Afdeling Onderzoek & Statistiek
Gemeente 's-Hertogenbosch

Samenvatting

Aanleiding

De samenwerkende gemeenten Boxtel, Maasdriel, Meierijstad, Sint-Michielsgestel, Vught, Zaltbommel en 's-Hertogenbosch hebben hun ambities voor beschermd wonen (BW), maatschappelijke opvang (MO) en aanpalende beleidsterreinen zoals Zorg & Veiligheid en Wonen vastgelegd in de *Regiovisie 2020 en verder*. De regio vindt het belangrijk de voortgang van deze ambities te monitoren. In dit rapport staan de resultaten van de tweede meting. In 2021 is de eerste meting uitgevoerd.

Aanpak

Voor de monitor is geen op zichzelf staand onderzoek uitgevoerd, maar wordt gebruik gemaakt van beschikbare informatie uit diverse bronnen. Het gaat om een mix van kwantitatieve en kwalitatieve informatie. De conclusies over ervaringen van cliënten en stakeholders zijn gebaseerd op het onderzoek door de UvA¹. Het gaat om 39 interviews met cliënten BW/MO en zes focusgesprekken met diverse stakeholders, zoals woningcorporaties, zorgaanbieders en beleidsmedewerkers Wonen en BW/MO van gemeenten.

Hierna worden per ambitie de belangrijkste bevindingen gepresenteerd. Ook wordt gekeken in hoeverre de aanbevelingen uit de eerste meting van 2021 zijn gerealiseerd.

Thuis in de wijk

Wij ontwikkelen een integrale ondersteuning voor kwetsbare mensen in de wijk, met aandacht voor de leefomgeving, daginvulling en financiën.

- Het aantal incidenten van overlast door personen met verward/overspannen gedrag is sinds de start van de coronapandemie begin 2020 gestegen, zowel landelijk als in de regio. Het streven is om dit aantal naar beneden te brengen.
- Vanuit BW- en MO-voorzieningen is er beperkt contact met de wijk. Dit blijkt uit het onderzoek door de UvA. Zo is er weinig tijd en prioriteit om vanuit de zorginstellingen de buurt te verkennen en deel te nemen aan activiteiten. En soms mist bij uitstroom de overdracht naar maatschappelijk werk en wijkteams. Hierdoor zijn ex-cliënten mogelijk onvoldoende aangesloten op of geland in de wijk. Als het gaat om goede landing in de wijk is het ook belangrijk dat er meer aandacht is voor het voorkómen of oplossen van burenc conflicten en begeleiding, mede door welzijnsorganisaties, bij participatie in de wijk.
- In 's-Hertogenbosch loopt op dit moment een pilot met de aanpak 'zachte landing in de wijk'. Deze wordt verbreed naar de regio. Verbetering van de samenwerking tussen zorginstellingen, welzijnsinstellingen en ervaringsdeskundigen zou ook bij kunnen dragen aan een betere participatie van cliënten in de eigen buurt of wijk
- Cliënten MO geven vaak aan dat hun onstabiele of chaotische woonsituatie participatie verhinderen. Bij BW noemen cliënten vaker fysieke en psychische kwetsbaarheden als belemmering. Binnen BW staat participatie niet altijd hoog op de agenda, bijvoorbeeld door verschillende visies van zorgaanbieders op participatie en een mogelijk beschermende houding van de begeleiding t.a.v. cliënten. Ook kunnen vervoerskosten een belemmering vormen. In de zorgcontracten is dagbesteding inmiddels wel een vast onderdeel. Vanaf 2022 zijn er in de inkoop drie modules dagbesteding voor BW-cliënten beschikbaar.
- Vroegsignalering van betalingsachterstanden kan bijdragen om dakloosheid te voorkómen. Dit is goed belegd, behalve voor particuliere huur en hypotheekverstrekkers. Maar dit valt vaak samen met betalingsachterstanden bij energie en/of zorgverzekeraars, waarvoor wel een meldingsplicht is aan gemeenten.

¹ ambulantisering en regionalisering maatschappelijke opvang en beschermd wonen, rapportage 2022, vierde meting

- Financiële problemen kunnen herstel en uitstroom in de weg staan. Het is dan ook van groot belang dat er wordt ingezet op goede samenwerking tussen alle betrokken partijen.

Aanbevelingen 'Thuis in de wijk', meting 2021:

- Ontwikkel een divers participatieaanbod dat geschikt is voor zowel de doelgroep BW als MO.
- Zorg dat het investeren in een sociaal netwerk een basis is bij de begeleiding, afhankelijk van de behoefte van de cliënt. Het contact met de buurt kan daar een onderdeel van zijn.
- Zorg voor een betere samenwerking tussen zorgaanbieder en lokale toegang (zoals sociale wijkteams) bij uitstroom in de wijk.
- Investeer in de samenwerking van beleidsterreinen op bepaalde onderwerpen zoals schulden.

Realisatie:

- Uit de resultaten van de tweede meting blijkt dat de aanbevelingen uit de eerste meting grotendeels nog niet zijn gerealiseerd en ook de komende jaren aandacht vragen.
- Participatie staat nog steeds niet hoog op de agenda van BW aanbieders. Maar een eerste stap is gezet doordat vanaf 2022 dagbesteding een vast onderdeel is in de zorgcontracten.
- In 's-Hertogenbosch loopt de pilot 'zachte landing in de wijk', die wordt verbreed naar de regio.

Toegang beschermd wonen, maatschappelijke opvang en wonen

De regie op de regionale toegang tot beschermd wonen en maatschappelijke opvang is onafhankelijk georganiseerd en de verbinding met wonen is gelegd.

- Regie op de toegang loopt via het regionale Netwerk Opvang en Wonen. Er zijn drie toegangstafels (BW, MO, urgentieplus) waarin casussen anoniem worden ingebracht en het best passende traject wordt besproken. Per 1 juni 2022 is de Centrale Toegang Maatschappelijke Opvang (CTMO) ingericht. Het CTMO regelt de lokale toegang voor MO voor gemeente 's-Hertogenbosch. Ook is het CTMO een regionaal informatie- en adviespunt over dak- en thuisloosheid voor inwoners, regiogemeenten en zorg- en welzijnsorganisaties.
- 's-Hertogenbosch heeft vanaf 2019 een urgentiepluscommissie die urgenties afgeeft voor huurwoningen voor cliënten BW en MO. Inmiddels hebben ook alle andere gemeenten uit de regio een dergelijke commissie in gebruik of in voorbereiding.
- Voor zorgaanbieders is het soms onduidelijk waar welke cliënt urgentieplus kan aanvragen. In de regionale notitie urgentieplus en de regionale Ontwikkeltafel BW wordt hier inzicht in geboden.
- Volgens gemeentelijke stakeholders kan soms eerder urgentieplus worden ingezet voor cliënten MO. Juist vanuit een zelfstandige woning is meer ruimte om te stabiliseren dan binnen de MO.

Aanbevelingen 'Toegang BW, MO en wonen', meting 2021:

- Zorg dat de processen van toegang voor hulpvragen zorg en opvang die in elke gemeente gelden duidelijk zijn voor interlokale zorgaanbieders.
- Zorg dat de afstemming tussen regionale toegang en lokale toegang goed blijft lopen.

Realisatie:

Duidelijkheid in de werking van urgentiepluscommissies is geboden door de regionale notitie urgentieplus en de regionale Ontwikkeltafel BW.

Maatschappelijke opvang

Zo min mogelijk mensen maken gebruik van de maatschappelijke opvang. Degenen die toch een beroep moeten doen op de maatschappelijke opvang stromen zo snel als mogelijk door naar een passende plek.

- Het preventieplan dak- en thuisloosheid krijgt in 2022 verdere uitwerking en uitvoering, o.a. door de pilot Onder de Pannen en de pilot voor het aanhouden van een briefadres voor cliënten die naar verwachting binnen korte tijd weer uitstromen uit de opvang.
- Het gebruik van kleinschalige opvang nam het afgelopen jaar toe. In 1ste helft 2021 maakten 22 inwoners hier gebruik van, in 1ste helft 2022 zijn dat er 67. Het gaat om opvang bij MO Den Bosch, Verdihuis en Springplank073.
- In 1ste helft 2022 maakten 25 jongeren gebruik van de jongerenopvang van MO Den Bosch, 93 mensen van de dag- en nachtopvang (excl. passanten en winteropvang), 62 van opvang met intensieve zelfstandigheidstraining en 25 van kleinschalige opvang.
- Novadic-Kentron biedt dag- en nachtopvang aan dak- en thuislozen met een harddrugs verslaving. In 1ste helft 2022 maakten gemiddeld 20 personen per dag gebruik van de dagopvang en 17 van de nachtopvang. Vergeleken met een jaar eerder is het gebruik van de dagopvang iets toegenomen en van de nachtopvang iets afgenomen.
- Het Verdihuis biedt kleinschalige opvang. Op 1 juli 2022 waren niet alle kamers bezet. Er verbleven op dat moment 11 volwassenen, waarvan 5 samen met hun kind(eren).
- Springplank073 biedt woon-werktrajecten voor inwoners zonder werk en zonder woning. In 1ste helft 2022 maakten 31 mensen hier gebruik van. De instroom was in die periode minder dan verwacht, vanwege de beperkte beschikbaarheid van geschikte woonruimten.
- Cliënten zijn veelal tevreden over de hoeveelheid en kwaliteit van de begeleiding bij de opvanglocaties. Wel geeft onduidelijkheid over beschikbaarheid van bedden veel onrust en stress. Ook vinden veel cliënten de mix van doelgroepen in de opvang niet prettig.

Aanbeveling 'Maatschappelijke opvang', meting 2021:

- Zet in op de verdere uitwerking en uitvoering van de regionale en lokale acties uit het preventieplan dak- en thuisloosheid van de regio.

Realisatie:

Er zijn meer kleinschalige opvangplekken gerealiseerd verspreid over de regio. Ook worden en zijn er in 2022 een aantal preventieactiviteiten dak- en thuisloosheid opgepakt, zoals de pilot Onder de Pannen (in Vught en 's-Hertogenbosch), de pilot met een briefadres voor cliënten van maatschappelijke opvang die naar verwachting binnen 9 maanden terug kunnen keren naar hun gemeente van herkomst en een afstudeeronderzoek naar de meerwaarde van een buddy voor dak- en thuislozen.

Beschermd wonen

Mensen die een beroep moeten doen op beschermd wonen, wonen zo zelfstandig mogelijk 'Thuis in de Wijk'.

- Van 2018 tot 2020 nam het aantal cliënten beschermd wonen toe. In 2021 nam dit, zoals verwacht, af en maakten 574 inwoners er gebruik van. De meeste cliënten wonen in 's-Hertogenbosch (73%) en Meierijstad (16%). De afname van het aantal cliënten komt vooral doordat ongeveer een derde van de cliënten in 2021 is overgegaan naar de verruimde Wlz.
- In 2021 wordt er met name minder gebruik gemaakt van All inclusive, de intramurale voorziening binnen BW. Deze ontwikkeling past binnen de ambitie van de regio.
- De meeste cliënten zijn voorstander van ambulantisering onder voorwaarden. Waar dat haalbaar is, kan zelfstandig wonen een zeer positieve invloed hebben op de persoonlijke

ontwikkeling en groei. Passende ambulante hulp en passende daginvulling zijn belangrijke factoren voor succesvol zelfstandig wonen.

- De regio vindt flexibiliteit in het op- en afschalen van zorg belangrijk, zodat de inwoners altijd de juiste en passende hulp ontvangen. Om dat mogelijk te maken is flexibel op- en afschalen onderdeel van de nieuwe inkoop BW per 1-1-2022. Een groot aantal aanbieders is zowel gecontracteerd voor Wmo-BW (intramuraal, kleinschalig, ambulant, dagbesteding) als Wmo-licht (individuele begeleiding, groepsbegeleiding, etc.).
- In het UvA-onderzoek wordt geconcludeerd dat een evaluatiemoment en goede afronding van ambulante begeleiding essentieel zijn. Zodat voor de cliënt duidelijk is waar hij/zij terecht moet bij vragen of een terugval. Ook goede overdracht, bijvoorbeeld naar een wijk- of buurtteam, is belangrijk.

Aanbevelingen 'Beschermd wonen', meting 2021:

- Monitor of de nieuwe inkoop voldoende flexibiliteit biedt in het op- en afschalen van ambulante zorg.
- Ontwikkel met de zorgaanbieders de benodigde flexibiliteit in de begeleiding.

Realisatie:

Flexibiliteit in op- en afschalen van ambulante zorg is vanaf 2022 onderdeel van de nieuwe inkoop BW. Deze opgave maakt deel uit van de transformatieagenda BW die gemeenten en aanbieders bespreken op de periodieke ontwikkeltafel BW.

Wonen

Kwetsbare mensen die een woonvraag hebben, worden zo snel mogelijk naar een passende woonruimte geholpen met zo min mogelijk verhuisbewegingen.

- Cliënten in de MO verhuizen veelal vaker dan cliënten in BW. Als er sprake is van veel verhuizingen is het belangrijk om continuïteit te behouden in de regio.
- Over het tijdelijk onderbreken van de verblijfsduur in BW vanwege opname in een verslavingskliniek (detox) of kortdurende detentie zijn afspraken gemaakt tussen gemeenten en de zorgaanbieders. Deze nieuwe regeling wordt eind 2022 geëvalueerd.
- Scheiden van wonen en zorg is één van de ambities van de regio. Zodat de cliënt niet van de zorgaanbieder afhankelijk is voor het wonen en ook na uitstroom op dezelfde plek kan blijven wonen. Voor geclusterde woonvormen blijkt dat lastig te realiseren, vanwege praktische en bedrijfstechnische redenen zoals de inzet van personeel.
- In 2022 is behoefte aan 330 urgentiepluswoningen in de regio. Deze prognose is gebaseerd op de verwachte uitstroom uit BW en MO. Gemeenten hebben veelal met woningcorporaties afspraken gemaakt over beschikbaarheid van woningen voor deze doelgroep.
- In de praktijk blijkt dat zorgaanbieders afgelopen jaar (vooral vanuit MO) minder cliënten hebben aangeboden voor uitstroom dan was voorzien, o.a. vanwege terughoudendheid bij medewerkers van de zorginstellingen om cliënten uit te laten stromen.
- Onder cliënten uit het onderzoek door de UvA zijn voor- en tegenstanders als het gaat om gehuisvest blijven of weer worden in de gemeente van herkomst. Plaatsing vraagt dan ook om maatwerk. De beschikbaarheid van kleinschalige opvangplekken in de regiogemeenten is belangrijk om dit te kunnen realiseren. Deze plekken zijn deels gerealiseerd of in ontwikkeling. In juli 2022 zijn er verspreid over de regio 27 kleinschalige opvangplekken beschikbaar en 8 opvangplekken voor gezinnen.
- Door de urgentiepluscommissie in 's-Hertogenbosch is in 2021 117 keer urgentieplus toegekend. Dat is vergelijkbaar met voorgaande jaren. Bij 19 toekenningen kwam de cliënt van oorsprong uit een regiogemeente (anders dan 's-Hertogenbosch). Bij slechts 5 van deze 19 toekenningen was sprake van uitstroom terug naar de regiogemeente. Ook bij de andere regiogemeenten zijn urgentiepluscommissies of iets soortgelijks gestart of in voorbereiding.

Vanwege de recente start van deze commissies zijn nog geen cijfers beschikbaar over het aantal aanvragen en toekenningen.

Aanbevelingen 'Wonen', meting 2021:

- Ontwikkel samen met de zorgaanbieders en woningcorporaties een meer specifieke prognose voor de uitstroom.
- Zorg dat er regiodekkend urgentiepluscommissies zijn.
- Zorg dat er in elke gemeente of subregio een kleinschalige opvang beschikbaar is.
- Ontwikkel het concept 'scheiden wonen en zorg' samen met de zorgaanbieders en woningcorporaties verder door.

Realisatie:

De aanbevelingen uit 2021 zijn deels gerealiseerd. Zo is er samen met zorgaanbieders en woningcorporaties een prognose van de uitstroom gemaakt. Ook zijn er lokale urgentiepluscommissies opgezet. Kleinschalige opvang is gedeeltelijk gerealiseerd. Scheiden wonen en zorg blijft het streven, maar blijkt in de praktijk lastig te realiseren voor geclusterde woonvormen.

Bemoeizorg/ zorg & veiligheid

We leiden mensen die het écht nodig hebben toe naar de juiste zorg en ondersteuning (bemoeizorg) en voeren regie op de snijvlakken van zorg en veiligheid.

- Het Centrum voor Trajecten en Bemoeizorg (CvTB) biedt een integraal hulpaanbod voor mensen met complexe problemen. Farent, Reinier van Arkel, Cello, Novadic-Kentron en Maatschappelijke Opvang werken hierin samen. Het CvTB heeft een meldfunctie voor burgers, hulpverleners en instanties. En voert consultaties uit en indien nodig zorgtrajecten.
- Het CvTB heeft in 2021 in totaal 927 cliënten geholpen. Dat zijn er iets minder dan in 2020 en 2019. In 2021 waren er 601 nieuwe aanmeldingen. Dat is meer dan de instroom van 580 die was verwacht.
- Vanaf januari 2020 is er de Wet verplichte GGz (Wvvgz). Het Crisis- en Interventie Team (CIT) van Farent voert de meeste taken van deze wet uit. Taak van het CvTB is het triageren en uitvoeren van verkennend onderzoek. Ook brengt de nieuwe wet extra werk met zich mee voor het CvTB, zoals advisering over mogelijke andere opties voor dwang en drang. In 2021 zijn er in de regio 45 meldingen Wvvgz binnengekomen.
- Het CIT is 24/7 bereikbaar en inzetbaar voor mensen die (acuut) psychosociale ondersteuning nodig hebben. Het CIT werkt veel samen met het CvTB en zij hebben vaak te maken met dezelfde cliënten. In 2021 deed het CIT in totaal 1.657 interventies. Dat zijn er meer dan in 2020 (1.189). Het gaat vooral om consultatie en advies.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	8
1.1	Aanleiding en doel.....	8
1.2	Onderzoeksopzet.....	8
1.3	Relevante ontwikkelingen	9
1.4	Leeswijzer	10
2.	Thuis in de wijk	11
2.1	Ambitie	11
2.2	Samenleven in de buurt.....	11
2.3	Vroegsignalering betalingsachterstanden.....	13
2.4	Participatie/daginvulling	14
2.5	Werk en financiën	15
2.6	Verbinding met de buurt.....	16
3.	Toegang beschermd wonen, maatschappelijke opvang en wonen	17
3.1	Ambitie	17
3.2	Werkwijze toegang.....	17
3.3	Verbinding met wonen	18
4.	Maatschappelijke opvang	20
4.1	Ambitie	20
4.2	Gebruik maatschappelijke opvang.....	20
4.3	Juiste en passende hulp	24
5.	Beschermd wonen	25
5.1	Ambitie	25
5.2	Gebruik beschermd wonen	25
5.3	Juiste en passende hulp	28
5.4	Beëindiging zorg	29
6.	Wonen.....	30
6.1	Ambitie	30
6.2	Verhuizingen in zorg	31
6.3	Beschikbaarheid woningen voor uitstroom.....	32
6.4	Zoektocht naar passende woning.....	33
6.5	Urgentieplus en Housing First.....	34
7.	Bemoeizorg / zorg & veiligheid	37
7.1	Ambitie	37
7.2	Het CvTB.....	37
7.3	Cijfers 2021	38
7.4	Wvggz en CIT.....	41
	Bijlage: indicatorenlijst.....	43

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Aanleiding

De samenwerkende gemeenten Boxtel, Maasdriel, Meierijstad, Sint-Michielsgestel, Vught, Zaltbommel en 's-Hertogenbosch hebben hun ambities voor beschermd wonen (BW), maatschappelijke opvang (MO) en aanpalende beleidsterreinen zoals Zorg & Veiligheid en Wonen vastgelegd in de *regiovisie 2020 en verder*. Eén van de onderdelen van deze visie is monitoring. In 2021 is een eerste meting uitgevoerd. In dit rapport staan de resultaten van de tweede meting.

Doel

Het doel van deze monitor is tweeledig. Enerzijds is het de bedoeling om terug te kijken naar de realisatie van eerder gestelde doelen. Maar tegelijkertijd is de monitor bedoeld om vooruit te kijken en de resultaten te gebruiken voor het aanscherpen van de ambities voor de toekomst en het maken van beleidskeuzes.

1.2 Onderzoekopzet

Uitgangspunten

Deze monitor is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- De ambities zoals geformuleerd in de regiovisie zijn leidend.
- Er is gekozen voor een beperkt aantal indicatoren per ambitie.
- Er zijn indicatoren gekozen waarvoor informatie beschikbaar is voor de hele regio.
- Er is gekozen voor een mix van kwantitatieve en kwalitatieve informatie om een zo compleet mogelijk beeld te kunnen geven van de realisatie van de ambities.
- Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van reeds bestaande informatie(bronnen).

Bronnen

Voor de monitor is gebruik gemaakt van informatie uit diverse bronnen, namelijk:

- GGD gezondheidsmonitors
- Politiecijfers
- Rapportages van RIOZ
- Cijfers en verslagen van diverse organisaties, zoals zorgaanbieders maatschappelijke opvang en het Centrum voor Trajecten en Bemoeizorg
- Rapport meerjarig onderzoek door de UvA 'ambulantisering en regionalisering maatschappelijke opvang en beschermd wonen', 2022, vierde meting

Bij de teksten en figuren in het rapport staat vermeld uit welke bron de informatie afkomstig uit.

In de monitor wordt de meest recent beschikbare informatie gepresenteerd. Meestal gaat het over het jaar 2021.

Kwalitatieve informatie uit onderzoek UvA

Bij de laatst genoemde bron (onderzoek UvA) gaat het om kwalitatieve informatie. Voor dit onderzoek heeft de UvA 39 interviews gehouden met cliënten BW/MO en hebben zij zes focusgroepen gehouden met stakeholders (zoals woningcorporaties, beleidsmedewerkers Wonen en BW/MO van gemeenten en zorgaanbieders) binnen het werkveld van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Het gaat om diepte-interviews waarbij per casus veel en diverse informatie is opgehaald. Ook is de afgelopen jaren een tijdreeks opgebouwd, omdat de

meeste cliënten op meerdere momenten zijn geïnterviewd. Hierdoor ontstaat inzicht in het pad dat cliënten doorlopen in zorg en na uitstroom uit zorg. Omdat het om relatief weinig cliënten gaat ten opzichte van de hele cliëntpopulatie, zijn de resultaten van het onderzoek eerder indicatief dan representatief voor de hele cliëntpopulatie. Het onderzoek geeft veel en waardevolle informatie over cliëntervaringen. Maar voor een volledig beeld van de situatie is het belangrijk deze ervaringen te interpreteren binnen de gehele context van structuren, processen en andere ervaringen, zoals die van stakeholders.

Doorontwikkeling

Voor deze monitor is geen op zichzelf staand onderzoek uitgevoerd, maar is gebruik gemaakt van reeds beschikbare informatie. Voor sommige ambities is op dit moment beperkte informatie beschikbaar. En soms is alleen kwalitatieve informatie beschikbaar en geen kwantitatieve informatie. De werkgroep monitoring blijft voor volgende metingen op zoek naar nieuwe bruikbare informatie. In de bijlage is een overzicht opgenomen van de indicatoren per ambitie. Hier is te zien welke informatie nu al beschikbaar is en welke informatie we in de toekomst graag willen toevoegen.

1.3 Landelijke ontwikkelingen

Ontwikkelingen ten aanzien van de zorg en huisvesting van mensen met een (psychische) kwetsbaarheid volgen elkaar snel op en zijn omvangrijk van aard. Deze ontwikkelingen zijn belangrijk om mee te nemen als context bij de kwantitatieve en kwalitatieve informatie die in dit rapport wordt gepresenteerd. Een aantal belangrijke ontwikkelingen zijn:

Ambulantisering GGZ

Landelijk is het Hoofdlijnenakkoord ambulantisering GGZ 2019-2022 vastgesteld. Het uitgangspunt van dit plan is dat zorg en ondersteuning zoveel mogelijk in de eigen omgeving plaats moeten vinden. In het plan is vastgesteld dat partijen zich maximaal inspannen om te zorgen dat mensen niet onnodig in een ggz-kliniek (Zvw gefinancierd) of beschermd wonen-plek (Wmo gefinancierd) hoeven te blijven.

Wet langdurige zorg (Wlz)

Per 1 januari 2021 is de Wlz opengesteld voor mensen met een psychische kwetsbaarheid van chronische aard. Een deel van de cliëntgroep beschermd wonen kan vanaf begin 2021 een beroep doen op de Wlz. Het gaat om zo'n een derde deel van de inwoners die voorheen een beroep deden op beschermd wonen. Met deze overgang is ook een deel van het geld dat voorheen bestemd was voor beschermd wonen overgeheveld naar de Wlz.

Doordecentralisatie

Vanaf 1 januari 2022 is gestart met de doordecentralisatie van beschermd wonen. Dat betekent dat alle gemeenten vanaf dan verantwoordelijk zijn en zich volledig in gaan zetten voor inwoners die in aanmerking komen voor beschermd wonen. Vanaf 1 januari 2024 komt er een nieuwe financiële verdeling over gemeenten en zal het woonplaatsbeginsel gehanteerd worden. Deze doordecentralisatie betekent overigens niet dat de regionale samenwerking dan stopt. Vanaf 2026 wordt de mogelijkheid van doordecentralisatie van maatschappelijke opvang bekeken.

Regie op sociale huursector

Er zijn landelijk een aantal programma's en afspraken waarmee de regie op de sociale huursector wordt opgepakt. Zo is er vanaf mei 2022 het programma 'Een Thuis voor Iedereen'. Doel van dit programma is om te zorgen voor voldoende betaalbare woningen voor alle aandachtsgroepen, met een evenwichtige verdeling over gemeenten en met de juiste zorg, ondersteuning en begeleiding. Ook heeft het kabinet in juni 2022 nationale prestatieafspraken

voor volkshuisvesting afgesloten met Aedes, de Woonbond en VNG, zoals realisatie van meer sociale huurwoningen. Tot slot hebben de Ministeries van VWS en VRO in juni 2022 een landelijke agenda aangekondigd over 'Wonen eerst' in de bestrijding van dak- en thuisloosheid.

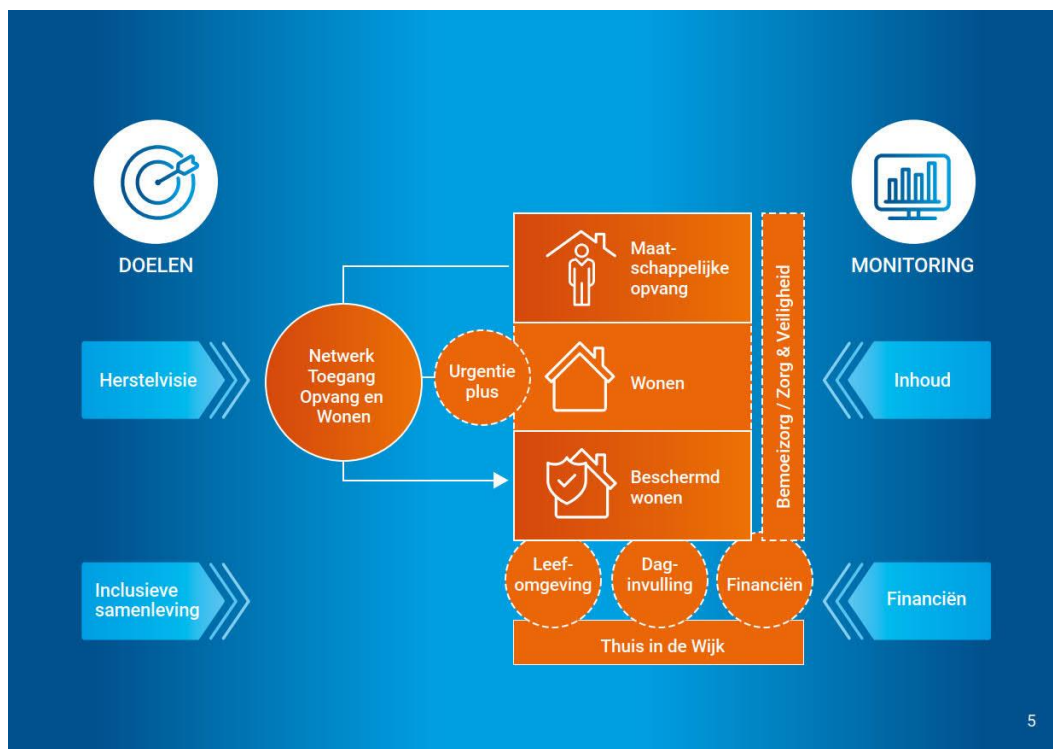
1.4 Leeswijzer

De regiovisie heeft zes inhoudelijke ambities. In dit rapport worden in een hoofdstuk per ambitie de huidige situatie en belangrijke ontwikkelingen geschetst. De ambities hebben betrekking op:

- Thuis in de wijk
- Toegang beschermd wonen, maatschappelijke opvang en wonen
- Maatschappelijke opvang
- Beschermd wonen
- Wonen
- Bemoeizorg / Zorg & Veiligheid

Ieder hoofdstuk start met een grijs blok met daarin een samenvatting van de belangrijkste punten uit dat hoofdstuk.

In de bijlage staat een overzicht van de indicatoren die de basis vormen voor deze rapportage.

2. Thuis in de wijk

Samenvatting:

- Het aantal incidenten van overlast door verwarde/overspannen personen is sinds de start van de coronapandemie begin 2020 gestegen, zowel landelijk als in de regio.
- Vanuit BW- en MO-voorzieningen is er beperkt contact met de wijk. Zo is er weinig tijd en prioriteit om vanuit de zorginstellingen de buurt te verkennen en deel te nemen aan activiteiten. En soms mist bij uitstroom de overdracht naar maatschappelijk werk en wijkteams. Hierdoor zijn ex-cliënten mogelijk onvoldoende aangesloten op of geland in de wijk. Als het gaat om goede landing in de wijk is het ook belangrijk dat er meer aandacht is voor het voorkómen of oplossen van burencollicten en begeleiding mede door welzijnsorganisaties bij participatie in de wijk. In 's-Hertogenbosch loopt een pilot met de aanpak 'zachte landing in de wijk', die wordt verbreed naar de regio.
- Cliënten MO geven vaak aan dat hun onstabiele of chaotische woonsituatie participatie verhinderen. Bij BW noemen cliënten vaker fysieke en psychische kwetsbaarheden als belemmering voor participatie.
- Binnen BW staat participatie niet altijd hoog op de agenda, bijvoorbeeld door verschillende visies van zorgaanbieders op participatie en een mogelijk beschermende houding van de begeleiding t.a.v. cliënten. Ook kunnen vervoerskosten een belemmering vormen. In de zorgcontracten is dagbesteding inmiddels een vast onderdeel. Vanaf 2022 zijn er in de inkoop drie modules dagbesteding voor BW-cliënten beschikbaar.
- Vroegsignalering van betalingsachterstanden kan bijdragen om dakloosheid te voorkómen. Dit is goed belegd, behalve voor particuliere huur en hypotheekverstrekkers. Maar dit valt vaak samen met betalingsachterstanden bij energie en/of zorgverzekeraars, waarvoor wel een meldingsplicht is aan gemeenten.
- Financiële problemen kunnen herstel en uitstroom in de weg staan. Het is dan ook van groot belang dat er wordt ingezet op goede samenwerking tussen alle betrokken partijen.

2.1 Ambitie

In de regiovisie staat de volgende ambitie voor 'Thuis in de wijk':

We ontwikkelen een integrale ondersteuning voor kwetsbare mensen in de wijk, met aandacht voor de leefomgeving, daginvulling en financiën.

Dit betekent:

- Het ontwikkelen van een zorgvuldige werkwijze in verbinding met de omgeving bij het vestigen van (groepen) kwetsbare inwoners.
- Sturen op een intensieve samenwerking tussen gespecialiseerde zorg en voorliggend veld.
- Inzet op vroegsignalering (Eropaf) en snelle financiële ondersteuning om ergere problemen (bijv. huisuitzetting) te voorkomen.
- Voortzetten en versterken van het regionale programma Thuis in de Wijk.
- Ontwikkelen en stimuleren van flexibiliteit in het op- en afschalen van zorg.

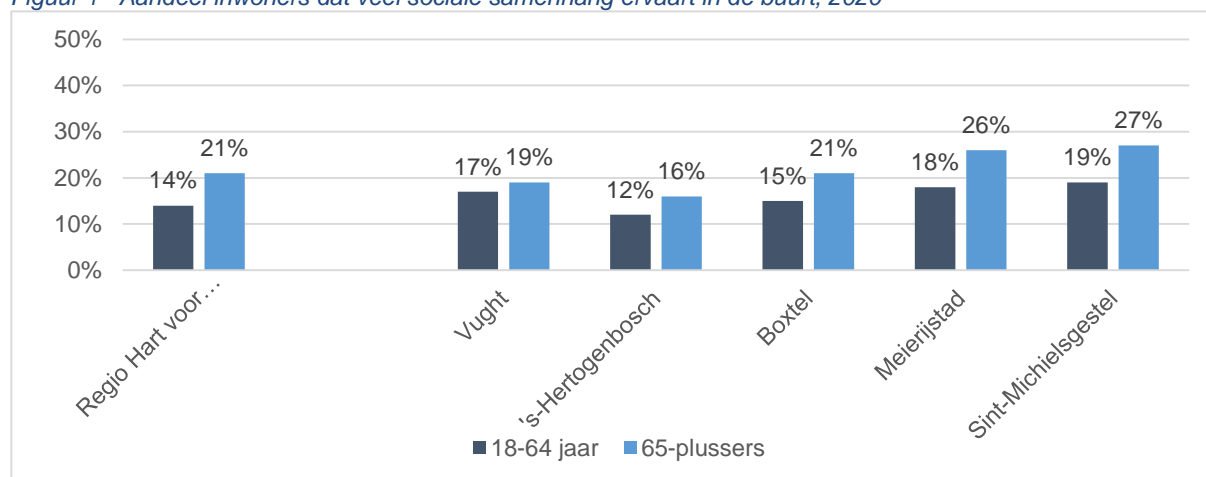
2.2 Samenleven in de buurt

De regio wil zoveel mogelijk inclusieve wijken en buurten, waar ook kwetsbare inwoners een fijne plek hebben. De indicatoren in deze paragraaf geven een algemeen beeld over de 'sociale samenhang in de buurt' voor de gemeenten uit de regio. Waarbij de kanttekening moet worden geplaatst dat deze sociale samenhang binnen een gemeente tussen verschillende wijken en buurten behoorlijk uiteen kan lopen.

Sociale samenhang in de buurt

Het aandeel inwoners van 18-64 jaar dat veel sociale samenhang ervaart in de buurt varieert van 12% in 's-Hertogenbosch tot 19% in Sint-Michielsgestel. Alleen in 's-Hertogenbosch is dit lager dan het gemiddelde van de GGD-regio Hart voor Brabant (14%). Onder 65-plussers zijn er meer mensen die veel sociale samenhang ervaren in de buurt, variërend van 16% in 's-Hertogenbosch tot 27% in Sint-Michielsgestel. In Vught en 's-Hertogenbosch is dit lager dan het gemiddelde van de GGD-regio (21%).

*Figuur 1 Aandeel inwoners dat veel sociale samenhang ervaart in de buurt, 2020**

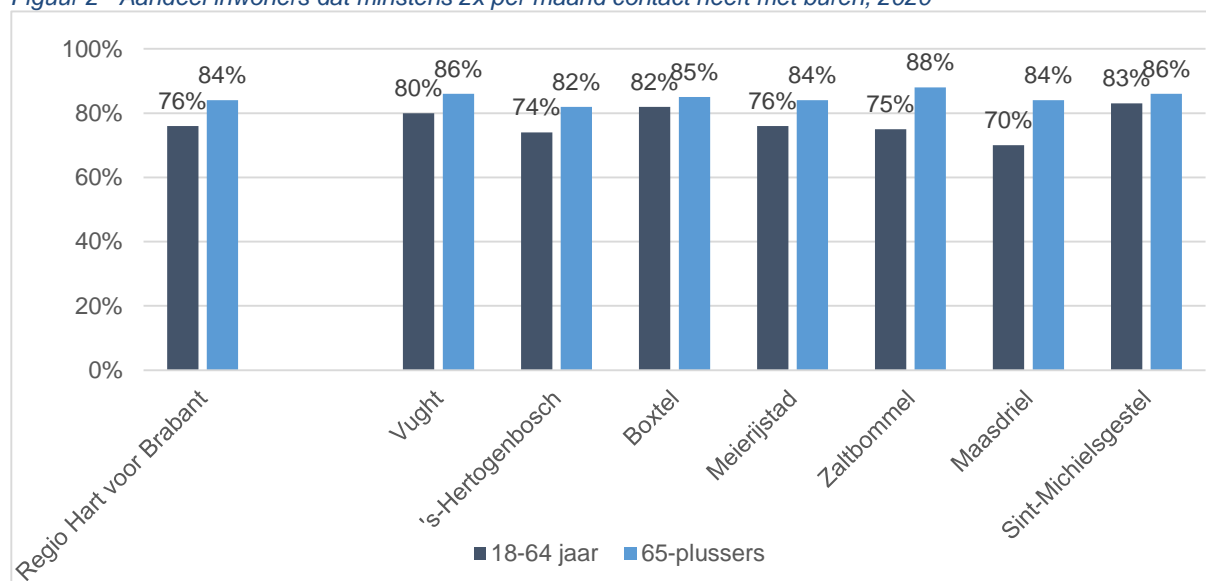
Bron: GGD Hart voor Brabant, volwassenen- en ouderenmonitor; ten opzichte van meting in 2021 is er geen nieuwe informatie beschikbaar.

*Maasdiel en Zaltbommel vallen onder de GGD-regio Gelderland Zuid, die deze indicator niet meet.

Veel inwoners hebben regelmatig contact met burens

De GGD heeft in het inwonersonderzoek van het najaar van 2020 aan inwoners gevraagd hoe vaak zij contact hebben met burens of mensen die bij hen in de straat wonen. Het merendeel van de inwoners uit de regiogemeenten heeft minstens 2x per maand contact met burens. Onder 65-plussers is dit aandeel iets groter (variërend van 82% tot 88%) dan onder 18-64 jarigen (variërend van 70% tot 83%).

*Figuur 2 Aandeel inwoners dat minstens 2x per maand contact heeft met burens, 2020**

Bron: GGD Hart voor Brabant en GGD Gelderland Zuid, volwassenen- en ouderenmonitor; ten opzichte van de meting in 2021 is er geen nieuwe informatie beschikbaar.

*Maasdiel en Zaltbommel vallen onder de GGD-regio Gelderland Zuid.

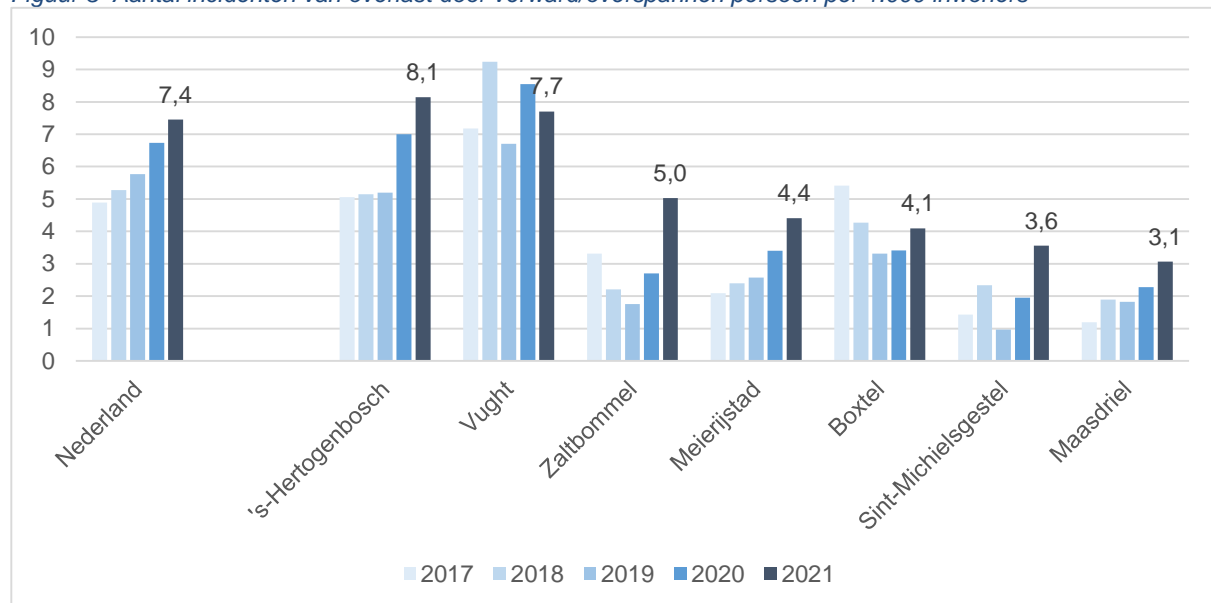
Aandeel incidenten overlast verwarde personen het grootst in 's-Hertogenbosch en Vught

In 2021 zijn er net als in 2020 tussen de gemeenten behoorlijke verschillen in het aantal incidenten van overlast door personen met verward/overspannen gedrag. In Maasdriel is dit met 3,1 incidenten per 1.000 inwoners het laagst en in 's-Hertogenbosch met 8,1 het hoogst. Net als in de vorige meting ligt in 's-Hertogenbosch en Vught het aandeel incidenten hoger dan landelijk.

In 2021 verdere toename incidenten overlast verwarde personen

Het streven is dat het aantal incidenten van overlast door personen met verward/overspannen gedrag daalt. Maar sinds de start van de coronapandemie begin 2020 is het aantal incidenten gestegen. Ook landelijk zien we tussen 2019 en 2021 een behoorlijke stijging van 5,8 incidenten per 1.000 inwoners naar 7,4. In de regio is de stijging in die periode het grootst in Sint-Michielsgestel en Zaltbommel. In Sint-Michielsgestel waren er in 2021 bijna 4 keer zoveel meldingen als in 2019 en in Zaltbommel waren dat er bijna 3 keer zoveel. De stijging was het kleinst in Vught en Boxtel.

Figuur 3 Aantal incidenten van overlast door verward/overspannen persoon per 1.000 inwoners

Bron: dataportaal politie

2.3 Vroegsignalering betalingsachterstanden

Eén van de onderdelen van de ambitie is de inzet op vroegsignalering (Eropaf) en snelle financiële ondersteuning om ergere problemen (bijv. huisuitzetting) te voorkomen. Hoewel vroegsignalering van dakloosheid breder is dan het letten op betaalachterstanden, is het vroeg signaleren van betaalachterstanden wel een belangrijk preventief middel.

Betalingsachterstanden particuliere huur en hypotheekverstrekkers

In de vorige meting door de UvA bleek dat vroegsignalering van betalingsachterstanden al goed is belegd. De gemeente krijgt een signaal bij betalingsachterstanden huur, zorg en/of energie en kan vervolgens contact zoeken met de inwoner met achterstanden. Echter bleek dat gemeenten nog onvoldoende zicht hadden op huurachterstanden bij particuliere verhuurders en hypotheekverstrekkers. Hier is in de vierde meting daarom uitgebreider bij stil gestaan.

Signaleren particuliere huurachterstand nog niet belegd

Uit de vierde meting van de UvA blijkt dat het signaleren van particuliere huurachterstanden nog niet is belegd. Ook wanneer een inwoner zelf aan de bel trekt, blijkt het in het geval van particuliere huur lastig te bemiddelen bij huurachterstand. In 's-Hertogenbosch bestaat in het kader van Thuis in de Wijk wel een 'doorbraakmethodiek' om in geval van huurachterstand bij een particuliere verhuurder te onderhandelen voor een huurder. Deze methodiek is nog in ontwikkeling. Het idee is door de relatief lage kosten van de huurachterstand te betalen op een andere plek hoge kosten (van MO) te voorkomen. In de andere gemeenten pakken sociaal raadslieden en buurtmaatschappelijk werk dit soort casussen op.

Andere informatiebronnen ook bruikbaar

Volgens gemeentelijke stakeholders is het onhaalbaar om in de regio alle particuliere verhuurders en hypotheekverstrekkers aan te laten sluiten bij een meldingssysteem voor betalingsachterstanden. Dat komt naar voren in het onderzoek door de UvA. Maar huur- of hypotheekachterstanden betekenen volgens deze stakeholders vaak dat er ook betalingsachterstanden zijn bij energie en/of zorgverzekeraars. Met deze laatste twee sectoren is wel een convenant overeengekomen met meldingsplicht aan de gemeente. Een andere mogelijke informatiebron is de huisarts.

2.4 Participatie/daginvulling

De regio vindt het belangrijk dat er overall integrale ondersteuning is voor kwetsbare mensen in de wijk. Aandacht voor de leefomgeving, daginvulling en financiën zijn daarbij van belang.

Een derde heeft geen daginvulling

Net als in de vorige meting door de UvA heeft ook in de vierde meting een derde van de cliëntparticipanten ten tijde van het interview geen zinvolle daginvulling.

Daginvulling cliënten MO lastig vanwege chaotische leefsituatie

Cliënten in de maatschappelijke opvang geven vaak aan dat hun onstabiele of chaotische leefsituatie de reden is om geen zinvolle daginvulling op te starten. Er zijn ook cliënten in de MO die wel dagbesteding hebben, maar graag betaald zouden willen werken. Maar het lukt hen door hun instabiele situatie niet om deze stap te zetten. Dit komt naar voren in het onderzoek door de UvA.

Voor cliënten BW vormen fysieke en psychische kwetsbaarheden een belemmering

Cliëntparticipanten vanuit beschermd wonen noemen vaak fysieke of psychische kwetsbaarheden als belemmering voor participatie. Zij noemen veelal geen alternatieven voor passende dagbesteding. Bij verblijf in MO nemen cliënten soms al vanaf dag één deel aan dagbesteding of vrijwilligerswerk. Bij BW ligt dat anders. De cliëntparticipanten BW geven aan dat het aanbod niet voor iedereen bereikbaar of geschikt is, met name vanwege psychische beperkingen van de cliënten.

Vanaf 2022 wordt dagbesteding als apart product ingekocht

In de vorige meting door de UvA kwam naar voren dat participatie nog niet als apart onderdeel is meegenomen in de inkoopcontracten met zorgpartijen. Dat is nu wel geregeld. In de nieuwe inkoop in 2022 zijn drie modules dagbesteding voor BW-cliënten beschikbaar. In de Bommelerwaard zijn zorg en participatie altijd al als aparte producten gefinancierd. Dit wordt erg belangrijk gevonden.

Binnen beschermd wonen verschillende visies op participatie

Uit het onderzoek door de UvA blijkt dat de organisatie van dagbesteding verschilt tussen BW-aanbieders. Sommigen hebben het meer binnenshuis georganiseerd, terwijl anderen gebruik maken van bestaande structuren en daar waar nodig hun expertise inbrengen. Sommige aanbieders denken vanuit extern naar meer intern en anderen redeneren juist andersom, van intern naar 'buiten'. Soms kan de beschermende houding van zorgaanbieders belemmerend zijn om te komen tot activering vanuit laagdrempelige arbeidsmatige dagbesteding. Gemeentelijke stakeholders geven daarbij aan dat het per begeleider kan verschillen of de doelstellingen van zorg en participatie botsen of niet.

Vervoerskosten mogelijk belemmering voor participatie

Net als in het vorige onderzoek komt ook in de vierde meting door de UvA naar voren dat vervoer en reistijd een belemmering kunnen vormen voor participatie. Zo kunnen vervoerskosten een onderbelicht aspect zijn in het kostenplaatje van het BW-aanbod. De vergoeding is zo laag dat dit deelname in de weg staat. De zorgaanbieder wordt geacht het vervoer te regelen binnen het budget van de dagbesteding, maar hier is maar een kleine opslag voor.

2.5 Werk en financiën

Project 'Simpel Switchen' voor transitie van uitkering naar betaald werk

Bij veel hulpverleners en cliënten is bekend dat vanuit een uitkering weer betaald gaan werken nadelige financiële gevolgen kan hebben. Zo kunnen er terugvorderingen van eerder ontvangen toeslagen komen. Divosa is in 2019 als antwoord hierop het project 'Simpel Switchen' gestart. Dit project is ontwikkeld om de transitie van een uitkering naar betaald werk (financieel) makkelijker te maken en risico's weg te nemen. Onder het project valt het verzamelen van best practices, het perspectief van de inwoner centraal stellen, het ontwikkelen van hulpdocumenten voor gemeenten om hun werkprocessen te verbeteren en de voorbereiding van aanpassingen aan wet- en regelgeving. Binnen de zorg is het project 'Simpel Switchen' nog niet erg bekend.

In 's-Hertogenbosch is financiële nazorg georganiseerd voor mensen die vanuit een uitkering weer gaan werken. De nazorg duurt een half jaar tot een jaar en is vrijwillig.

Samenwerking met UWV voor werk of daginvulling voor arbeidsongeschikten

In de focusgroep van Werk & Inkomen in het onderzoek door de UvA is aangegeven dat de gemeente 's-Hertogenbosch samenwerking zoekt met het UWV voor de cliënten die bij het UWV bekend staan als arbeidsongeschikt. Vanuit het UWV is voor deze cliënten geen verdere begeleiding mogelijk, terwijl andere vormen van werk (zoals vrijwilligerswerk of zinvolle daginvulling) nog wel ontwikkelpunten kunnen zijn voor deze groep. De vormgeving hiervan bevindt zich nog in de verkenningsfase.

Financiële problemen kunnen belemmering vormen voor uitstroom

In de vierde meting door de UvA ontvangt zo'n driekwart van de cliëntparticipanten ondersteuning bij financiën in de vorm van budgetbeheer of bewindvoering. Zij zijn hier veelal tevreden over. Voor een succesvolle uitstroom is het volgens de zorgaanbieders belangrijk dat de financiën op orde zijn. Zij vinden dat dit samen met de woningcorporatie als voorwaarde moet worden gesteld. Als iemand bewindvoering weigert kan dit ook aanleiding zijn om urgentieplus te weigeren. Als de financiën niet op orde zijn kan dat een risico zijn voor doorbetaling van de huur van de nieuwe woning. De zorgaanbieder wordt dan ook geacht om melding te maken bij de woningcorporatie als er sprake is van financiële problemen bij de cliënt.

Samenwerking tussen gemeentelijke afdelingen en met instanties is belangrijk

Het risico op financiële problemen ligt vanuit meerdere instanties op de loer. Zo kan een relatief strenge handhavings- en vorderingscultuur bij een gemeente ervoor zorgen dat sancties snel

volgen als cliënten niet voldoen aan de voorwaarden voor uitkeringsverstrekking. De financiële problemen die hierdoor ontstaan, staan herstel in de weg. Maar ook terugvorderingen door bijvoorbeeld de SVB of Belastingdienst kunnen voor financiële problemen zorgen. In het kader van een verhoogd zicht op herstel is het dan ook goed om naar binnengemeentelijke samenwerking en samenwerking met instanties te (blijven) zoeken op dit punt. Dit komt naar voren in het onderzoek door de UvA.

2.6 Verbinding met de buurt

De ambitie van de regio is om een zorgvuldige werkwijze te ontwikkelen in verbinding met de omgeving bij het vestigen van (groepen) kwetsbare inwoners.

Behoefte aan begeleiding bij activiteiten in de wijk

Net als in de vorige meting gaven cliëntparticipanten ook in de vierde meting door de UvA nog steeds vaak aan dat activiteiten in de wijk stillagen. Niet alleen coronamaatregelen speelden daarbij een rol, maar ook andere factoren, zoals gebrek aan professionele begeleiding bij activiteiten. Volgens de welzijnsorganisaties ontstaan in seniorencomplexen regelmatig activiteiten voor en door bewoners in de gemeenschappelijke ruimten. Gebrek aan ondersteuning kan deze activiteiten echter in de weg staan en leiden tot (ernstige) conflicten onder bewoners. Volgens de welzijnsorganisaties zou het dan ook beter zijn als een woningcorporatie welzijnswerk inschakelt voor (coördinatie van vrijwilligers van) deze activiteiten.

Meer aandacht nodig voor oplossen burencollict

Uit het onderzoek door de UvA blijkt dat conflicten met burens geen speciale aandacht krijgen in het geval van uitstroom middels urgentieplus. Beleidsmedewerkers wonen en woningcorporaties zien hierin een grote rol voor de ambulante begeleiding. Ook kan het wijkteam mediation aanbieden of kan er buurtbemiddeling worden ingezet. Onder meer vanwege de kwetsbare positie als huurder die cliënten met een driehoekscontract hebben is het van belang dat er aandacht is voor de-escalatie van dergelijke burencollicten. In 's-Hertogenbosch loopt de pilot 'Zachte landing in de wijk' waar het instrument bewustwordingsgesprekken in buurten wordt ingezet. Deze aanpak wordt zo mogelijk regionaal verbreed.

Beperkt contact met de wijk vanuit BW- en MO-voorzieningen

In de derde meting gaven cliëntparticipanten die in een BW-voorziening verblijven aan dat zij wel sociale contacten hadden binnen de voorziening, maar niet met buurtgenoten. Medewerkers welzijn en toegang geven in de vierde meting aan dat dit nog steeds zo is. Zij geven aan dat dit onder meer ligt aan de tijd die begeleiders in MO/BW hebben. Het heeft weinig prioriteit vanuit de zorginstelling om de buurt te verkennen en daar deel te nemen aan activiteiten. De medewerkers welzijn en toegang geven aan dat het moeilijk is om toegang tot de betreffende BW- en MO instellingen te krijgen en er wordt vanuit deze instellingen niet preventief contact gelegd voordat iemand uitstroomt. Er mist soms ook een overdracht richting maatschappelijk werk en wijkteams. Wanneer cliënten die zijn uitgestroomd vanuit MO of BW onvoldoende bekend zijn met voorzieningen in de wijk kan dit grote gevolgen hebben wanneer de begeleiding in de instelling wordt afgebouwd. Ex-clieften zijn dan onvoldoende aangesloten op of geland in de wijk.

3. Toegang beschermd wonen, maatschappelijke opvang en wonen

Samenvatting:

- Iedere gemeente heeft de toegang anders georganiseerd.
- In juni 2022 is de Centrale Toegang Maatschappelijke Opvang (CTMO) ingericht. Het CTMO regelt de lokale toegang voor MO voor gemeente 's-Hertogenbosch. Ook is het een regionaal informatie- en adviespunt over dak- en thuisloosheid voor inwoners, regiogemeenten en zorg- en welzijnsorganisaties.
- Regie op de toegang loopt via het regionale Netwerk Opvang en Wonen. Er zijn drie toegangstafels (BW, MO, urgentieplus) waarin casussen anoniem worden ingebracht en het best passende traject wordt besproken.
- Alle gemeenten hebben een lokale urgentiepluscommissie in gebruik of in voorbereiding. Deze commissies geven urgenties af voor huurwoningen voor cliënten BW en MO.
- Voor zorgaanbieders is het soms onduidelijk waar welke cliënt urgentieplus kan aanvragen. In de regionale notitie urgentieplus en de regionale Ontwikkeltafel BW wordt hier inzicht in geboden.
- Volgens gemeentelijke stakeholders kan soms eerder urgentieplus worden ingezet voor cliënten MO. Vanuit een zelfstandige woning is meer ruimte om te stabiliseren dan binnen de MO.

3.1 Ambitie

In de regiovisie staat de volgende ambitie voor 'toegang beschermd wonen, maatschappelijke opvang en wonen':

De regie op de regionale toegang tot beschermd wonen en maatschappelijke opvang is onafhankelijk georganiseerd en de verbinding met wonen is gelegd.

Dit betekent:

- Voortzetten, versterken en uitbreiden van het regionale Netwerk Opvang en Wonen.
- Regionale afspraken over de route naar woonruimte in de gehele regio.
- Voortzetten van de regie op de toegang tot de maatschappelijke opvang (ook de nachtopvang).
- Regionale afspraken over regievoering bij mensen die niet worden toegelaten tot maatschappelijke opvang (of beschermd wonen).
- Een goede verbinding tussen de toegang voor kwetsbare mensen tot beschermd wonen, maatschappelijke opvang en wonen.

3.2 Werkwijze toegang

Iedere gemeente heeft de toegang anders georganiseerd

Elke gemeente geeft op eigen wijze vorm aan de toegang tot ambulante ondersteuning, MO en BW. Zo heeft Zaltbommel een multidisciplinair Buurtteam, werkt Vught met een integraal loket en werken Maasdiel en Meierijstad met een Gebiedsteam.

Centrale Toegang Maatschappelijke Opvang

Per 1 juni 2022 is in 's-Hertogenbosch de Centrale Toegang Maatschappelijke Opvang (CTMO) ingericht. Het CTMO regelt de lokale toegang voor MO voor gemeente 's-Hertogenbosch. Inwoners die (dreigend) dak- of thuisloos zijn kunnen hier zonder afspraak terecht. Zij worden geholpen bij hun vragen over dakloosheid en waar nodig bij het krijgen van toegang tot een van de maatschappelijke opvangvoorzieningen in 's-Hertogenbosch. Toegangsmedewerkers toetsen aanvragen die binnenkomen. Deze casussen worden vervolgens ingebracht bij het regionale Netwerk Opvang en Wonen.

Daarnaast heeft het CTMO als taken:

- Regionaal informatie- en adviespunt voor inwoners, regiogemeenten en zorg- en welzijnsorganisaties;
- Instroom in de opvangvoorzieningen in 's-Hertogenbosch goed en eenduidig regelen, van aanmelding en onderzoek tot plaatsing van de betrokkenen in de meest passende voorziening;
- Mandaat om maatwerk toe te passen bij urgente casuïstiek.

Rol Netwerk Opvang en Wonen en toegangstafels

Lokaal wordt door de betreffende gemeente onderzoek gedaan naar de hulpvraag voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Voor alle casussen BW en MO geldt dat zij vervolgens anoniem worden besproken in het Netwerk Opvang en Wonen. Hier wordt een besluit genomen of beschermd wonen of maatschappelijke opvang de juiste voorziening is. Vervolgens wordt de beschikking lokaal geregeld.

Er zijn wekelijks drie toegangstafels voor de regio waarin de casussen anoniem gepresenteerd worden om het best passende traject te bespreken. Er is een tafel voor BW, MO en urgentieplus (urgentie voor een huurwoning bij een woningcorporatie).

3.3 Verbinding met wonen

Lokale urgentiepluscommissies gestart of in ontwikkeling

Gemeente 's-Hertogenbosch heeft vanaf 2019 een urgentiepluscommissie voor het regelen van urgenties voor huurwoningen voor cliënten BW en MO. In de derde meting gaven stakeholders uit het onderzoek door de UvA aan dat lokaal ook behoefte is aan dergelijke commissies. En dat een aantal kleinere gemeenten dat toen aan het opzetten was. In de vierde meting blijkt dat in iedere gemeente dit inmiddels (bijna) in gebruik is. In 's-Hertogenbosch, Vught, Boxtel, Sint-Michielsgestel en Meierijstad is een urgentiepluscommissie of iets soortgelijks in gebruik². In Zaltbommel en Maasdriel start de commissie naar verwachting in oktober.

In de focusgroepen gaven verschillende stakeholders aan dat het ontwikkelen van urgentiepluscommissies in de regiogemeenten complex is, onder andere omdat bestaande afspraken hierdoor worden vervangen. Dergelijke commissies vragen afstemming tussen gemeente, woningcorporaties en zorgaanbieders. Hiertoe moeten afspraken gemaakt worden over wie welke zorg gaat leveren en wie de regierol neemt.

Regionale notitie urgentieplus

In het onderzoek door de UvA geven woningcorporaties aan dat zij ervaren dat zorgaanbieders in de regio niet goed de weg weten wanneer zij een aanvraag voor urgentieplus willen indienen. Zeker als de zorgaanbieder in een andere regio of gemeente zit dan de beoogde woonplaats. Dan komt de vraag op: *Waar moet hij zich straks dan melden?* De regio geeft aan dat in de regionale notitie urgentieplus en de regionale Ontwikkeltafel BW aan zorgaanbieders inzicht wordt geboden waar welke cliënt urgentieplus kan aanvragen.

² Niet bij iedere gemeente heet dit een urgentiepluscommissie, maar bijvoorbeeld Multidisciplinair Overleg (MDO).

Soms vanuit MO eerder inzetten op urgentieplus

Vanuit de gemeentelijke focusgroep MO/BW is aangegeven dat voor MO, ondanks de inspanning die van een cliënt verwacht wordt in de zoektocht naar een woning, soms eerder ingezet kan worden op een aanvraag voor urgentieplus. Juist vanuit een zelfstandige woning is er meer ruimte om te stabiliseren dan binnen de MO. Wat in het onderzoek door de UvA ook naar voren komt is dat cliënten vanwege onvoldoende inschrijftijd van een huurwoning soms noodgedwongen gebruik maken van MO, om met voorrang een woning te kunnen bemachtigen. Vanuit de visie van de gemeente zou verblijf in de MO als route naar een woning echter beter niet nodig zijn. Incidenteel wordt urgentieplus preventief ingezet om opname in een opvangvoorziening te voorkomen.

4. Maatschappelijke opvang

Samenvatting:

- Het preventieplan dak- en thuisloosheid krijgt in 2022 verdere uitwerking en uitvoering, o.a. door de pilot Onder de Pannen en de pilot voor het aanhouden van een briefadres bij de verwachting dat iemand binnen 9 maanden weer uitstroomt uit de opvang.
- Het gebruik van kleinschalige opvang nam het afgelopen jaar toe. In 1ste helft 2021 maakten 22 inwoners hier gebruik van, in 1ste helft 2022 zijn dat er 67. Het gaat om opvang bij MO Den Bosch, Verdihuis en Springplank073.
- In 1ste helft 2022 maakten 25 jongeren gebruik van de jongerenopvang van MO Den Bosch, 93 mensen van de dag- en nachtopvang (excl. passanten en winteropvang), 62 van opvang met intensieve zelfstandigheidstraining en 25 van kleinschalige opvang.
- Novadic-Kentron biedt dag- en nachtopvang aan dak- en thuislozen met een harddrugs verslaving. In 1ste helft 2022 maakten gemiddeld 20 personen per dag gebruik van de dagopvang en 17 van de nachtopvang. Vergeleken met een jaar eerder is het gebruik van de dagopvang iets toegenomen en van de nachtopvang iets afgenomen.
- Het Verdihuis biedt kleinschalige opvang. Op 1 juli 2022 waren niet alle kamers bezet. Toen verbleven er 11 volwassenen, waarvan 5 samen met hun kind(eren).
- Springplank073 biedt woon-werktrajecten voor inwoners zonder werk en zonder woning. In 1ste helft 2022 maakten 31 mensen hier gebruik van. De instroom was in die periode minder dan verwacht, vanwege de beperkte beschikbaarheid van geschikte woonruimten.
- Bij MO Den Bosch maakten 62 mensen gebruik van de winteropvang, bij Novadic-Kentron waren dat er 18. Voor Novadic-Kentron zijn dat er minder dan een jaar eerder (30).
- Cliënten zijn veelal tevreden over de hoeveelheid en kwaliteit van de begeleiding bij de opvanglocaties. Wel geeft onduidelijkheid over beschikbaarheid van bedden veel onrust en stress. Ook vinden veel cliënten de mix van doelgroepen in de opvang niet prettig.

4.1 Ambitie

In de regiovisie staat de volgende ambitie voor 'maatschappelijke opvang':

Zo min mogelijk mensen maken gebruik van de maatschappelijke opvang. Degenen die toch een beroep moeten doen op de maatschappelijke opvang stromen zo snel als mogelijk door naar een passende plek.

Dit betekent:

- Transformatie van de maatschappelijke opvang om passende hulp te bieden en zo de door- en uitstroom te bevorderen.
- Ontwikkelen van een samenhangend pakket voor doelgroepen (o.a. voor jongeren, gezinnen met kinderen, lvb en mensen met complexe problematiek).

4.2 Preventie

Uitvoering preventieplan dak- en thuisloosheid

In 2022 krijgt het preventieplan dak- en thuisloosheid verdere uitwerking en uitvoering in een aantal regionale en lokale pilots en activiteiten. Zo is er een pilot voor het aanhouden van een briefadres voor cliënten van de maatschappelijke opvang waarvoor de verwachting is dat zij

binnen 9 maanden kunnen terugkeren naar hun gemeente van herkomst. Eind 2022 start de pilot Onder de Pannen in gemeenten Vught en 's-Hertogenbosch voor het tegengaan van 'gedwongen dakloosheid'. De pilot is gericht op hospitaverhuur voor economisch daklozen, zoals na een echtscheiding of faillissement. Inwoners kunnen hun koop- of huurwoning deels voor een jaar onderverhuren aan een dakloze zonder verslaving of psychische problemen. Er is daarbij geen korting op toeslagen of uitkering.

Tot slot wordt er in het najaar van 2022 een afstudeeronderzoek uitgevoerd naar de meerwaarde van een buddy voor dak- en thuislozen.

4.3 Gebruik maatschappelijke opvang

De maatschappelijke opvang in de regio wordt geboden door de volgende zorgaanbieders:

- Maatschappelijke Opvang Den Bosch
- Novadic-Kentron
- Verdihuis
- Springplank073

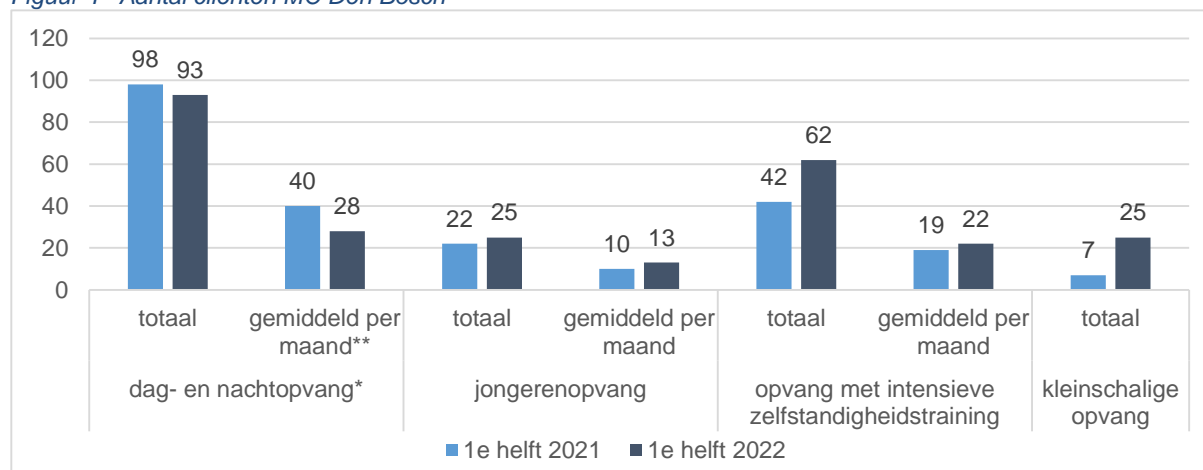
Naar de toekomst toe wil de regio dat er een verschuiving plaats vindt naar gebruik van meer kleinschalige opvangvoorzieningen en minder grootschalige voorzieningen. Ook is het streven om de gemiddelde verblijfsduur in de opvang terug te brengen tot uiteindelijk 3 maanden.

4.3.1 Maatschappelijke Opvang Den Bosch

Afbouw van grootschalige opvanglocaties

Maatschappelijke Opvang Den Bosch (MO Den Bosch) heeft een drietal intramurale opvanglocaties: dag- en nachtopvang, jongerenopvang en 24-uurs opvang. Bij de 24-uurs opvang gaat het om opvang met intensieve zelfstandigheidstraining. Daarnaast biedt MO Den Bosch ook kleinschalige opvang verspreid over de regio. Het eerste half jaar van 2022 wordt bij MO Den Bosch gekenmerkt door de doorontwikkeling van de afbouw van nachtopvang naar herstelgerichte zorg, realiseren van meer kleinschalige opvang, verbetering van leefomstandigheden en verbouwing van panden.

Figuur 4 Aantal cliënten MO Den Bosch³

Bron: halfjaarrapportages MO Den Bosch;

* Exclusief passanten. De cijfers van 1^e helft 2021 wijken af van de cijfers in het rapport van 2021, omdat toen de passanten wel zijn meegeteld.

** Vanwege verbeterde registratie is het gemiddeld aantal per maand in 1^e helft 2022 betrouwbaarder dan cijfers over voorgaande periodes.

³ Omdat geen cijfers over 2020 beschikbaar zijn, worden de cijfers van 1^e helft 2021 en 1^e helft 2022 vergeleken.

Gebruik dag- en nachtopvang weinig veranderd

In het eerste half jaar van 2022 maakten 93 mensen gebruik van de dag- en nachtopvang van MO Den Bosch. Dat is vergelijkbaar met een jaar eerder. Het gaat om trajecten, exclusief passanten en gebruik van de winteropvang. Er is sprake van een passant als iemand maximaal een week in de opvang verblijft. Wordt dit langer, dan is er sprake van een traject. Gemiddeld per maand maakten 28 mensen gebruik van de dag- en nachtopvang. De gemiddelde verblijfsduur bij de dag- en nachtopvang was in de eerste helft van 2022 zo'n 75 dagen.⁴

Lichte toename gebruik jongerenopvang

In eerste helft 2022 maakten 25 jongeren gebruik van de jongerenopvang. Dat zijn er enkele meer dan een jaar eerder. Gemiddeld per maand ging het om 13 jongeren. In eerste helft 2022 was de gemiddelde verblijfsduur in de jongerenopvang 138 dagen. Dat is iets lager dan een jaar eerder, toen was dat 171 dagen. Er stroomden in eerste helft 2022 8 jongeren in bij de jongerenopvang en 6 stroomden er uit.

Toename kleinschalige opvang en opvang met intensieve zelfstandigheidstraining

Het aantal cliënten dat gebruik maakt van kleinschalige opvang is het afgelopen jaar toegenomen. In de eerste helft van 2021 maakten 7 mensen er gebruik van, een jaar later waren dat er 25. Ook bij de opvang met intensieve zelfstandigheidstraining is er een toename. In het eerste half jaar 2022 waren er 62 cliënten in zorg, waarvan 17 kinderen. Een jaar eerder waren er 42 cliënten in zorg. De gemiddelde verblijfsduur in de opvang met intensieve zelfstandigheidstraining was in eerste helft 2022 86 dagen. Dat is minder dan een jaar eerder (183 dagen). Er stroomden 18 mensen in bij deze opvang en 20 mensen stroomden uit.

4.3.2 Novadic-Kentron

Dag- en nachtopvang voor mensen met drugsverslaving

Novadic-Kentron biedt dag- en nachtopvang aan mensen die dak- en thuisloos zijn en een harddrugs verslavingsproblematiek hebben. Het is een doorstroomlocatie waarbij medewerkers samen met de cliënt op zoek gaan naar de meest passende vervolgplek. Iedere cliënt krijgt een persoonlijk begeleider toegewezen om de continuïteit van de zorg en het traject te waarborgen. De persoonlijk begeleider staat in nauw contact met de cliënt, diverse ketenpartners en zorgaanbieders om de zorg te regelen. Cliënten worden geactiveerd om aan de slag te gaan met kleine doelen op verschillende leefgebieden zoals het stabiliseren van gebruik, het aanleren van woonvaardigheden en het opstarten van dagbesteding of werk. Herstel, empowerment en ervaringsdeskundigen vormen de uitgangspunten in de begeleiding.

Naast de reguliere opvang is er een mogelijkheid om als passant te verblijven binnen de dag- en nachtopvang. Ook wordt er tijdens het winterscenario gehoor gegeven aan het verzoek om alle dak- en thuislozen op te vangen en is er een optie om een postadres aan te vragen.

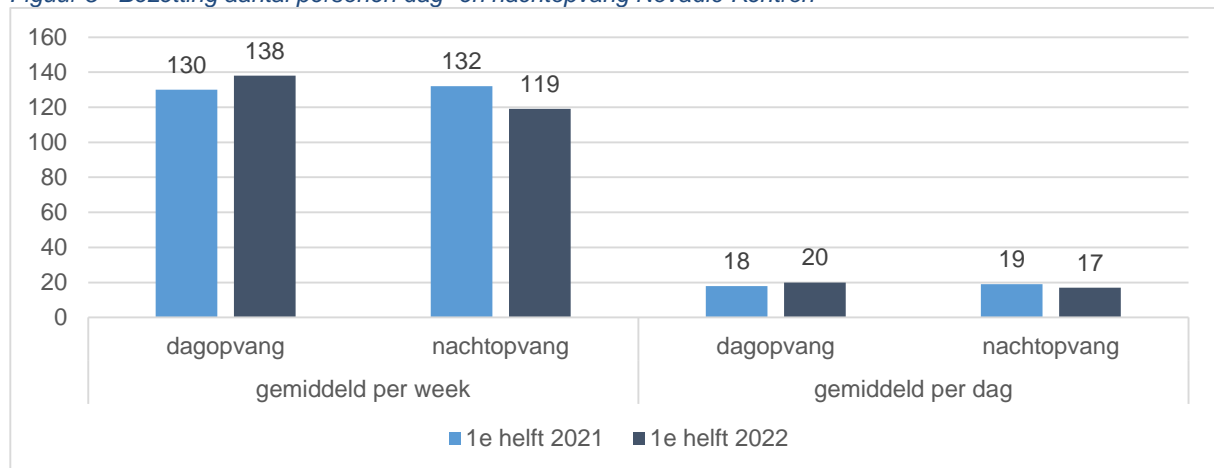
Bezetting dagopvang is iets toegenomen en nachtopvang iets afgenomen

De dag- en nachtopvang biedt 32 dag- en nachtopvang plaatsen, 1 crisisbed en 1 politiebed. Gemiddeld zijn er op jaarbasis 17-20 bedden gevuld. Het kwam voorgaande jaren nauwelijks voor dat de volledige capaciteit van de opvang werd benut. In eerste helft 2022 maakten per week gemiddeld 138 personen gebruik van de dagopvang en 119 van de nachtopvang. Per dag waren dat er respectievelijk 20 en 17. Vergeleken met een jaar eerder, is het gebruik van de dagopvang iets toegenomen en de nachtopvang iets afgenomen.

Novadic-Kentron heeft in het eerste half jaar van 2022 ook enkele cliënten uit centrumgemeente Oss opgevangen voor de maximale duur van 3 maanden.

⁴ Dit cijfer is niet goed vergelijkbaar met het eerder gepresenteerde cijfers over 1ste helft 2021 in het rapport van 2021, omdat daarin ook de winteropvang is meegenomen.

Figuur 5 Bezetting aantal personen dag- en nachtopvang Novadic-Kentron

Bron: halfjaarrapportages Novadic-Kentron

In eerste helft 2022 grotere uitstroom

In eerste helft 2022 zijn 30 cliënten uitgestroomd. Zij hadden een gemiddelde verblijfsduur van 454 dagen, oftewel zo'n 15 maanden. In eerste helft 2022 is er een grotere uitstroom geweest door de opening van Hostel Zwanenhuis. Dit heeft ervoor gezorgd dat cliënten die al lang op een passende vervolgplek zaten te wachten door hebben kunnen stromen. Ondanks deze uitstroom is de gemiddelde verblijfsduur op de dag- en nachtopvang nog steeds hoger dan gewenst. Dit heeft er met name mee te maken dat er een tekort is aan passende vervolgplekken voor de doelgroep van de dag- en nachtopvang, rapporteert Novadic-Kentron in hun halfjaarrapportage. Daarnaast blijkt dat er vaak behandeling nodig is om ervoor te zorgen dat de plaatsing op een vervolgplek succesvol is. Echter is er vaak een goede vervolgplek nodig wil een cliënt in aanmerking komen voor een behandeltraject. Hier kan volgens Novadic-Kentron nog een slag worden geslagen met ketenpartners.

4.3.3 Verdihuis

Het Verdihuis heeft in Veghel drie kleinschalige opvanglocaties voor individuen en gezinnen. Deze zijn een jaar geleden geopend. Op 1 juli 2022 maakten 11 volwassenen gebruik van deze opvangplekken. Niet alle kamers waren bezet. Op één locatie waren op dat moment maar 2 van de 6 kamers bezet. Vijf volwassenen verblijven samen met hun kind(eren) in de opvang. Het gaat in totaal om vijf kinderen.

4.3.4 Springplank073

Springplank073 biedt woon-werktrajecten aan voor mensen zonder werk en zonder woning. Springplank073 biedt deze mensen specialistische begeleiding op verschillende leefgebieden en ondersteuning richting een betaalde baan. In de eerste helft van 2022 maakten in totaal 31 mensen gebruik van deze ondersteuning. Er stroomden in die periode 11 mensen in, dat is minder dan verwacht (35). Dat er minder mensen zijn ingestroomd komt vooral omdat het in de praktijk lastiger bleek dan verwacht om woonruimten te vinden voor deze trajecten. De instroom is wel iets meer dan een jaar eerder. Toen waren het er 8.

4.3.5 Winteropvang

In 2021/2022 heeft het winterscenario 101 dagen geduurd. Dit is iets korter dan het jaar daarvoor, toen was dit 187 dagen. Maar in dat jaar was het winterscenario juist langer dan normaal, omdat dit inging tijdens de corona lockdown. Bij de dag- en nachtopvang van MO Den Bosch maakten in 2021/2022 62 mensen gebruik van de winteropvang. Een jaar eerder waren dat er 58. Bij Novadic-Kentron maakten 18 mensen gebruik van de winteropvang. Dat waren er iets minder dan een jaar eerder (30).

4.4 Juiste en passende hulp

Begeleiding veelal naar tevredenheid

De meeste cliëntparticipanten uit het onderzoek door de UvA zijn tevreden over de begeleiding die zij krijgen van de maatschappelijke opvang. Zij kunnen hun verhaal kwijt bij de begeleiders en vinden dat door de begeleiding goed wordt ingezet op het herstel van hun financiële situatie en woonsituatie.

Mix van doelgroepen is stressvol

Net als bij de vorige meting noemen cliëntparticipanten ook in de vierde meting dat in de 24-uursopvang het wel als lastig wordt ervaren voor de (nacht)rust dat slaapkamers gedeeld worden met meerdere anderen. Het verblijf in de MO is volgens hen stressvol als gevolg van de mix van doelgroepen. Ook brengt het verblijf veel onzekerheid met zich mee vanwege onduidelijkheid over beschikbaarheid van bedden. En kan het een versterkende werking hebben op middelengebruik.

5. Beschermd wonen

- Van 2018 tot 2020 nam het aantal cliënten beschermd wonen toe. In 2021 nam dit zoals verwacht af en maakten 574 inwoners er gebruik van. De meeste cliënten wonen in 's-Hertogenbosch (73%) en Meierijstad (16%).
- De afname van het aantal cliënten in 2021 komt vooral doordat ongeveer een derde van de cliënten is overgegaan naar de verruimde Wlz.
- In 2021 wordt er met name minder gebruik gemaakt van All inclusive, de intramurale voorziening binnen BW. Deze ontwikkeling past binnen de ambitie van de regio.
- De meeste cliënten zijn voorstander van ambulantisering onder voorwaarden. Waar dat haalbaar is, kan zelfstandig wonen een zeer positieve invloed hebben op de persoonlijke ontwikkeling en groei. Passende ambulante hulp en passende daginvulling zijn belangrijke factoren voor succesvol zelfstandig wonen.
- De regio vindt flexibiliteit in het op- en afschalen van zorg belangrijk, zodat inwoners altijd de juiste en passende hulp ontvangen. Om dat mogelijk te maken is flexibel op- en afschalen onderdeel van de nieuwe inkoop BW per 1-1-2022. Een groot aantal aanbieders is zowel gecontracteerd voor Wmo-BW (intramuraal, kleinschalig, ambulant, dagbesteding) als Wmo-licht (individuele begeleiding, groepsbegeleiding, etc.).
- Een evaluatiemoment en goede afronding van ambulante begeleiding zijn essentieel, zodat voor de cliënt duidelijk is waar hij/zij terecht moet bij vragen of een terugval. Ook is goede overdracht, bijvoorbeeld naar een wijk- of buurtteam, belangrijk.

5.1 Ambitie

In de regiovisie staat de volgende ambitie voor 'beschermd wonen':

Mensen die een beroep moeten doen op beschermd wonen, wonen zo zelfstandig mogelijk 'Thuis in de Wijk'.

Dit betekent:

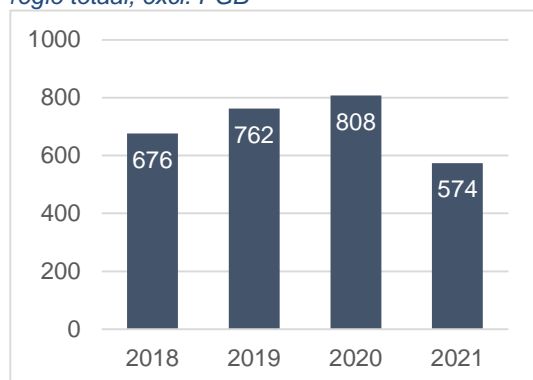
- Transformatie van beschermd wonen om inwoners zo passend, licht en dichtbij mogelijk te ondersteunen.
- Ontwikkelen en stimuleren van flexibiliteit in het op- en afschalen van zorg.
- Een eenduidige en transparante bekostigingssystematiek die bijdraagt aan de ambitie voor beschermd wonen.
- Regionale afspraken over regievoering PGB (zowel PGB vaardige cliënten als zorgaanbieders die de gevraagde kwaliteit zorg leveren).

5.2 Gebruik beschermd wonen

Aantal cliënten beschermd wonen in 2021 afgenomen

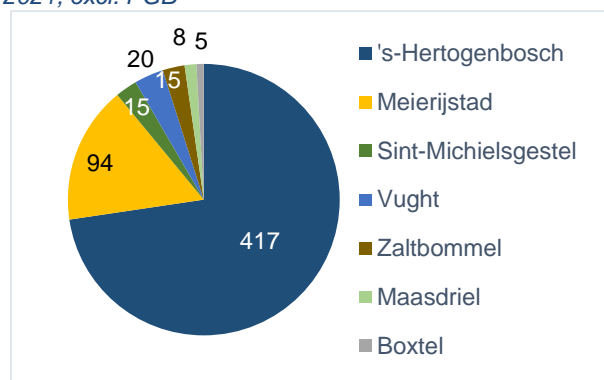
Tussen 2018 en 2020 nam het aantal inwoners dat gebruik maakt van beschermd wonen toe van 676 tot 808. In 2021 is dit afgenomen tot 574. Deze afname was voorzien en komt vooral omdat ongeveer een derde van de cliënten is overgegaan naar de verruimde Wlz. We zien niet in alle gemeenten een afname van het aantal BW-clianten. In Vught bleef het aantal gelijk en in Maasdriel zien we een lichte toename. 73% van de BW-clianten woont in 's-Hertogenbosch en 16% in Meierijstad. Een relatief klein deel woont in de andere regiogemeenten: Boxtel, Sint-Michielsgestel, Vught, Zaltbommel en Maasdriel.

Figuur 6 Aantal cliënten beschermd wonen, regio totaal, excl. PGB⁵

Bron: jaarrapportages RIOZ

Figuur 7 Aantal cliënten beschermd wonen per gemeente, 2021, excl. PGB

Bron: jaarrapportage RIOZ 2021

Figuur 8 Ontwikkeling aantal cliënten beschermd wonen per gemeente

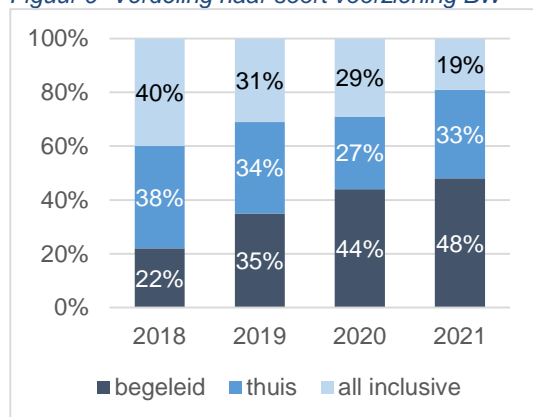
Gemeente	2018	2019	2020	2021
Boxtel	9	14	13	5
's-Hertogenbosch	465	525	566	417
Meierijstad	121	132	131	94
Sint-Michielsgestel	30	38	47	15
Vught	17	22	20	20
Zaltbommel	27	26	25	15
Maasdriel	7	5	5	8
Haaren ⁶			1	
Totaal	676	762	808	574

Bron: jaarrapportages RIOZ

Met name gebruik all inclusive is afgenomen

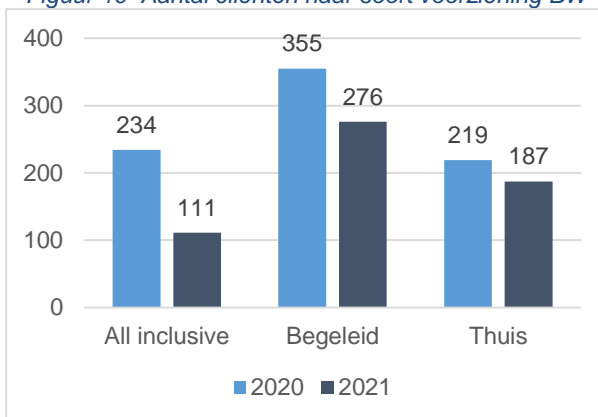
Er zijn drie vormen van beschermd wonen: all inclusive, begeleid en thuis. All inclusive is een intramurale voorziening. Het aandeel BW-clients dat hier gebruik van maakt is de afgelopen jaren afgenomen. Dat was ook het streven. In 2018 maakte 40% van de BW-clients gebruik van all inclusive, in 2021 is dat nog 19%. Vooral in 2021 was er een afname. Toen halveerde het gebruik van beschermd wonen all inclusive ten opzichte van een jaar eerder.

Figuur 9 Verdeling naar soort voorziening BW

Bron: jaarrapportages RIOZ

Figuur 10 Aantal cliënten naar soort voorziening BW

Bron: jaarrapportages RIOZ

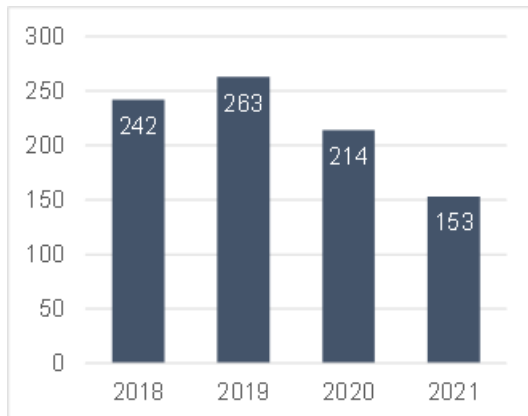
⁵ Dit is een optelling van het aantal unieke cliënten per product (all inclusive, begeleid, thuis). Wanneer een inwoner in één kalenderjaar meerdere producten ontving wordt deze in het totaal dubbel meegeteld.

⁶ Gemeente Haaren is met de herindeling in 2021 verdeeld over Oisterwijk, Vught, Boxtel en Tilburg.

Ongeveer de helft van beschermd wonen is BW begeleid

Bij beschermd wonen begeleid krijgen de inwoners ambulante hulp aan huis. Datzelfde geldt voor beschermd wonen thuis, alleen gaat het dan om intensievere begeleiding. Beschermd wonen begeleid is er vanaf 2018. In 2018 en 2019 stroomden er relatief veel mensen in bij deze voorziening. In het begin werd de voorziening nog wel eens toegekend bij casussen waarbij eigenlijk geen beschermd wonen nodig was, maar een andere vorm van begeleiding. In 2020 is hier in de toegang strenger op gestuurd. Tussen 2020 en 2021 zien we een afname van het gebruik van beschermd wonen begeleid. Maar nog steeds maakt ongeveer de helft van alle BW-cliënten er gebruik van. Een derde maakt gebruik van BW thuis. Ook hier zien we tussen 2020 en 2021 een afname in de aantallen, maar deze afname is iets minder groot dan voor BW begeleid.

Figuur 11 Aantal cliënten dat is ingestroomd in BW

Bron: jaarrapportages RIOZ

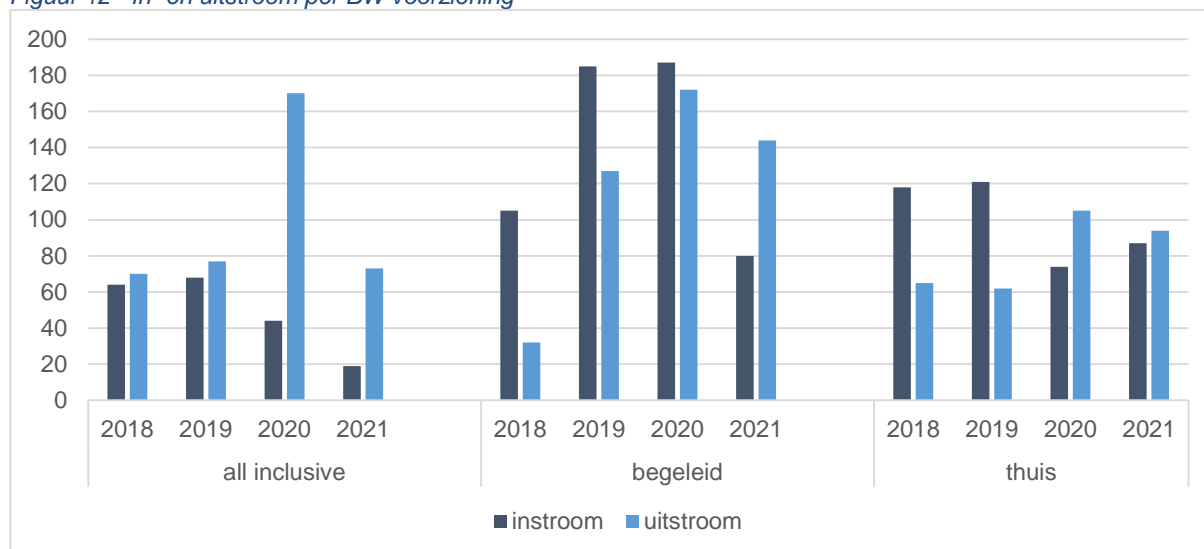
Instroom in 2021 verder afgenomen

De verwachting van beleid was dat de instroom in beschermd wonen in 2021 nog niet veel lager zou zijn dan voorgaande jaren, omdat verwacht werd dat mensen in de beginperiode na verruiming van de Wlz vaak eerst nog in Wmo beschermd wonen instromen en daarna eventueel pas overgaan naar de Wlz. Toch blijkt dat de totale instroom in Wmo beschermd wonen vanaf 2019 daalt. In 2019 stroomden er op jaarbasis 263 mensen in, in 2021 waren dat er nog 153. De daling wordt veroorzaakt doordat er strenger is gestuurd op de instroom in beschermd wonen begeleid. Ook zien we een afname van de instroom omdat vanaf 2021 een deel van de mensen die normaal instroomden bij Wmo beschermd wonen nu instromen bij de Wlz.

In – en uitstroom per product

Vanaf 2019 neemt de instroom in beschermd wonen all inclusive af. In 2019 stroomden er 68 inwoners in bij all inclusive, in 2021 zijn dat er nog 19. De uitstroom voor all inclusive is de afgelopen jaren vrij stabiel, alleen in 2020 lag deze fors hoger dan de andere jaren, omdat de cliënten die vanaf 2021 overgingen naar de Wlz eind 2020 zijn uitgestroomd bij de Wmo. Voor beschermd wonen begeleid is de instroom in 2021 lager dan voorgaande jaren, de uitstroom fluctueert de afgelopen jaren. Voor beschermd wonen thuis ligt de instroom in 2020 en 2021 lager dan in 2018 en 2019. De uitstroom is in 2020 en 2021 juist hoger dan de jaren daarvoor.

Figuur 12 In- en uitstroom per BW voorziening

Bron: RIOZ; uitstroom wil in deze figuur niet altijd zeggen dat iemand geheel is uitgestroomd uit beschermd wonen. Iemand kan bijvoorbeeld uitstromen bij beschermd wonen all inclusive en daarna instromen bij beschermd wonen begeleid.

5.3 Juiste en passende hulp

Enkele cliënten willen graag vaker begeleiding

Net als bij de vorige meting geven ook in de vierde meting door de UvA de cliëntparticipanten in algemene zin aan tevreden te zijn over de inhoud van de begeleiding die zij ontvangen. Ook over de frequentie zijn de meesten tevreden. Vier BW-clieënten, waaronder twee uit de vorige meting, vinden de begeleidingsfrequentie te summier. Hoewel zij aangeven meer begeleiding te willen, wordt hieraan niet tegemoetgekomen.

Signalen van niet passende ondersteuning

Periodieke evaluatiegesprekken met zorgaanbieders worden door de Wmo consultants gevoerd of door de accountmanagers van RIOZ. Gemeentelijke beleidsmedewerkers geven in het onderzoek door de UvA aan dat zij beperkt zicht hebben op niet passende ondersteuning. Zij horen pas van klachten van cliënten wanneer de zorgaanbieder dit zelf inbrengt in de accounthoudergesprekken en er aanleiding is hier beleidsmatig opvolging aan te geven.

De gemeenten hebben cliëntondersteuning beschikbaar. Daarnaast ondersteunt de regio de inzet van ervaringsdeskundigheid. Onder andere Door & Voor is een laagdrempelig punt waar cliënten voor informatie, advies en herstelgerichte ondersteuning terecht kunnen.

Flexibel op- en afschalen opgenomen in nieuwe contracten

De regio vindt het belangrijk dat er flexibiliteit is in het op- en afschalen van zorg, zodat de inwoners altijd de juiste en passende hulp ontvangen. Flexibel op- en afschalen is onderdeel van de nieuwe inkoop BW per 1-1-2022. Een groot aantal aanbieders is zowel gecontracteerd voor Wmo-BW (intramuraal, kleinschalig, ambulant, dagbesteding) als Wmo-licht (individuele begeleiding, groepsbegeleiding, etc.).

Meeste cliëntparticipanten zijn voorstander van ambulantisering

Het merendeel van de cliëntparticipanten uit het onderzoek door de UvA is voorstander van ambulantisering onder voorwaarden. Het stimuleren van zelfstandig wonen met ambulante begeleiding zien zij als een positieve ontwikkeling. Al wordt zelfstandig wonen niet door iedereen (meer) haalbaar en/of wenselijk gevonden. Waar dat wel haalbaar is, kan zelfstandig wonen een zeer positieve invloed hebben op de persoonlijke ontwikkeling en groei. Inclusie in de

samenleving is een belangrijk effect. Wel zijn de eigen instelling en motivatie van de cliënt daarbij belangrijk. En passende ambulante hulp en ondersteuning zijn cruciaal. Ook is zinvolle en passende daginvulling een belangrijke factor voor succesvol zelfstandig wonen, om verveling en terugval te voorkomen.

5.4 Beëindiging zorg

Goede afronding van ambulante begeleiding is essentieel

Na beëindiging van een traject ligt het initiatief tot contact opnemen bij de cliënt zelf. Maar dit is niet voor elke cliënt de beste optie, bijvoorbeeld omdat de eigen zorgvraag te laat wordt onderkend. Dit blijkt uit het onderzoek door de UvA. Goede afronding van ambulante begeleiding is essentieel. Er kunnen dan samen met de cliënt afspraken gemaakt worden over waar iemand terecht kan mocht er nog een vraag zijn vanuit de cliënt. Ook kan eventueel een afspraak gemaakt worden wie een signalerende rol gaat hebben als het wat minder met iemand gaat. Maar uit de focusgroepen blijkt dat niet altijd duidelijk is welke professional aan zet is.

Ambulant begeleider heeft belangrijke rol bij overdracht na beëindiging zorg

Het belang van een evaluatiemoment bij beëindiging van zorg wordt in het onderzoek door de UvA benadrukt in de focusgroep met woningcorporaties. De betrokken zorgaanbieder en ambulant begeleider worden gezien als belangrijke partij bij een dergelijk evaluatiemoment. Het initiatief van een goede overdracht wordt gelegd bij de ambulant begeleider. Een goede overdracht is belangrijk bij het stopzetten van de ambulante begeleiding, bijvoorbeeld overdracht naar het wijk- of buurtteam of de huisarts.

Begeleider soms enige contact van cliënt na uitstroom

Na uitstroom kan de ambulant begeleider één van de weinige contacten blijven die een cliënt heeft. Wanneer de begeleiding wordt afgerond kan dit de cliënt kwetsbaar maken, bijvoorbeeld voor eenzaamheid.

Bemoeienis is soms beperkt na beëindiging zorg

Stakeholders in de focusgroep met zorgaanbieders merken op dat er een beperkte blijvende bemoeienis gerechtvaardigd is bij sommige beëindigde trajecten. Als een bepaalde keuze samen met de cliënt wordt vastgesteld, dien je die ook te respecteren. Ook is de wettelijke context beperkend. Als een cliënt echt niet wil en er is geen wettelijke maatregel, dan kun je niet veel meer doen dan dat respecteren. Er worden ook andere mogelijkheden geopperd, zoals de inzet van ervaringsdeskundigen om een cliënt te motiveren zorg te blijven accepteren.

6. Wonen

Samenvatting:

- Cliënten in de MO verhuizen veelal vaker dan cliënten in BW. Als er sprake is van veel verhuizingen is het belangrijk om continuïteit te behouden in de regio.
- Over het tijdelijk onderbreken van de verblijfsduur in BW vanwege opname in een verslavingskliniek (detox) of kortdurende detentie zijn afspraken gemaakt tussen gemeenten en de zorgaanbieders. Tijdelijke afwezigheid van maximaal 8 weken is nu toegestaan. Deze nieuwe regeling wordt eind 2022 geëvalueerd.
- Scheiden van wonen en zorg is één van de ambities van de regio. Zodat de cliënt niet van de zorgaanbieder afhankelijk is voor het wonen en ook na uitstroom op dezelfde plek kan blijven wonen. Voor geclusterde woonvormen blijkt dat lastig te realiseren, vanwege praktische en bedrijfstechnische redenen zoals de inzet van personeel.
- In 2022 is behoefte aan 330 urgentiepluswoningen in de regio. Deze prognose is gebaseerd op de verwachte uitstroom uit BW en MO. Gemeenten hebben veelal met woningcorporaties afspraken gemaakt over beschikbaarheid van woningen voor deze doelgroep.
- In de praktijk blijkt dat zorgaanbieders afgelopen jaar (vooral vanuit MO) minder cliënten hebben aangeboden voor uitstroom dan was voorzien, o.a. vanwege terughoudendheid bij medewerkers van de zorginstellingen om cliënten uit te laten stromen.
- Onder cliënten uit het onderzoek door de UvA zijn voor- en tegenstanders als het gaat om gehuisvest blijven of weer worden in de gemeente van herkomst. Plaatsing vraagt dan ook om maatwerk. De beschikbaarheid van kleinschalige opvangplekken in de regiogemeenten is belangrijk om dit te kunnen realiseren.
- Door de urgentiepluscommissie in 's-Hertogenbosch is in 2021 117 keer urgentieplus toegekend voor een huurwoning. Dat is vergelijkbaar met voorgaande jaren. Inmiddels zijn ook de andere gemeenten gestart met een urgentiepluscommissie of iets soortgelijks.

6.1 Ambitie

In de regiovisie staat de volgende ambitie voor 'wonen':

Kwetsbare mensen die een woonvraag hebben, worden zo snel mogelijk naar een passende woonruimte geholpen met zo min mogelijk verhuisbewegingen.

Dat betekent:

- Regionale afspraken over het aantal woningen dat beschikbaar is voor uitstroom uit zorg en afspraken over de toegang tot deze woningen.
- Extra inzet en creatieve oplossingen om een gevarieerd woonaanbod te hebben.
- Beter inzicht hebben in de uitstroom van beschermd wonen en maatschappelijke opvang en bij de instroom al aandacht hebben voor de uit- of doorstroom.
- Aanbod ontwikkelen voor groep kwetsbare mensen die niet (goed) in de wijk passen.
- Scheiden van wonen en zorg: geen verhuur door zorgaanbieder, tenzij...
- Binnen de passende woonruimte zijn (waar nodig) duidelijke afspraken over wonen en zorg.

6.2 Verhuizingen in zorg

Het streven is dat cliënten zo min mogelijk verhuisbewegingen maken terwijl ze in zorg zijn.

In MO meer verhuizingen dan in BW

Net als bij de derde meting blijkt ook in de vierde meting door de UvA dat personen in BW-voorzieningen relatief minder vaak verhuizen dan personen in de MO. Sommige cliënten maken in relatief korte tijd veel verhuisbewegingen mee terwijl zij in zorg zijn. Bijvoorbeeld omdat zij geschorst worden bij een BW-voorziening, overlast veroorzaken in de wijk of tijdelijk in detox gaan in een verslavingskliniek. Voor dit soort casussen is het belangrijk om continuïteit te behouden in de regie. Zorgaanbieders geven aan dat zij het belangrijk vinden om bij dit soort casussen te zorgen dat iemand wel altijd ergens terecht kan.

Gemiddelde verblijfsduur

De gemiddelde verblijfsduur in maanden van de cliëntparticipanten uit het onderzoek door de UvA is voor MO korter dan bij de vorige meting. Voor cliëntparticipanten van BW is deze juist langer geworden. De verblijfsduur in MO is nog steeds hoger dan de beoogde maximale drie maanden, wat het streven is in gemeentelijk beleid.

Tijdelijk onderbreken verblijfsduur in BW vanwege opname verslavingskliniek of kortdurende detentie

De verblijfsduur in BW kan tijdelijk onderbroken worden door een opname in een verslavingskliniek of kortdurende detentie. Door de focusgroep met zorgaanbieders wordt aangegeven dat er goede afspraken nodig zijn over de termijn waarop een kamer van de gemeente in zo'n geval leeg mag staan. Het opvullen van een tijdelijk leeg bed binnen BW is in de praktijk vaak niet realistisch, aangezien het een kamer betreft die vol met spullen staat van degene die tijdelijk een opname heeft. Passende afspraken zijn nodig om te voorkomen dat een dergelijke opname voor de financiële positie van een BW-aanbieder negatief kan uitpakken. Of dat het een risico vormt voor de cliënt na opname, omdat deze zonder (passende) woonplek kan komen te zitten. In de regionale ontwikkeltafel is daarom door de regio een voorstel ontwikkeld om tijdelijke afwezigheid vanwege detox of detentie tot 8 weken toe te staan. Deze regeling wordt in het najaar van 2022 geëvalueerd.

Scheiden wonen en zorg lastig bij geclusterde woonvormen

Eén van de ambities voor beschermd wonen is het scheiden van wonen en zorg. De regio wil dat cliënten die niet in een intramurale voorziening verblijven bij voorkeur niet huren van de zorgaanbieder, maar bijvoorbeeld van een woningcorporatie. Zodat de cliënt niet van de zorgaanbieder afhankelijk is voor het wonen en ook na uitstroom uit zorg op dezelfde plek kan blijven wonen. In het onderzoek door de UvA blijkt dat bij sommige zorgaanbieders het scheiden van wonen en zorg al ver is doorontwikkeld. Maar voor geclusterde woonvormen blijkt dit lastig te realiseren. Dat komt door bedrijfstechnische redenen, zoals inzet van personeel en het gebruik van gezamenlijke ruimtes. Als er binnen een geclusterde woonvorm één of meer mensen uitstromen uit zorg, maar wel daar blijven wonen, kan op deze plekken geen andere cliënt worden geplaatst. Er zouden dan op een andere locatie nieuwe plekken gerealiseerd moeten worden. Deze plekken (met gezamenlijke leefruimten) zijn er niet zomaar en ook voor inzet van het personeel is het lastig om meerdere locaties te hebben.

6.3 Beschikbaarheid woningen voor uitstroom

In 2022 is er behoefte aan 330 urgentiepluswoningen

Voor 2022 is een prognose gemaakt van de huisvestingsopgave urgentiepluswoningen voor de regio totaal en per gemeente. De verwachting is dat in 2022 voor de regio 330 urgentiepluswoningen nodig zijn, waarvan 247 studio's, 65 eengezinswoningen en 18 kamers. In tabel 2 is te zien om hoeveel woningen het gaat per gemeente. Om tot deze prognose te komen is per zorgaanbieder gekeken naar de te verwachte uitstroom en de soort woning die nodig is.

Figuur 13 Prognose huisvestingsopgave 2022 urgentieplus

gemeente	aantal
's-Hertogenbosch	188
Boxtel	25
Meierijstad	46
Sint-Michielsgestel	15
Vught	18
Zaltbommel	21
Maasdriel	17
Totaal	330

Bron: prognose huisvestingsopgave urgentieplus 2022

Afstemming met woningcorporaties over beschikbare woningen

Om te zorgen dat er voldoende beschikbare woningen zijn om naar uit te stromen stemmen gemeenten met woningcorporaties af over beschikbare woningen voor uitstroom uit beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Uit het onderzoek door de UvA komt naar voren dat zowel gemeenten als woningcorporaties constateren dat goed zicht op welke bijzondere doelgroepen zij allemaal bedienen ontbrak. Afgelopen jaar is dan ook gewerkt om hier meer zicht op te krijgen. Bovendien zijn er het afgelopen jaar minder mutaties (verhuizingen) geweest bij de woningcorporaties, waardoor ook andere doelgroepen zoals statushouders minder goed bediend kunnen worden. Vanwege deze ontwikkelingen maken woningcorporaties alleen in percentages afspraken over welk deel van wat er vrijkomt aan woningen beschikbaar is voor uitstroom BW/MO, en niet (meer) in absolute aantallen.

Prestatieafspraken woningcorporaties

In de prestatieafspraken van de gemeente 's-Hertogenbosch wordt aangegeven dat met woonruimteverdeling wordt bijgedragen aan het huisvesten van bepaalde doelgroepen. Onderdeel daarvan is urgentieplus, dat is de uitstroom uit detentie, jeugdzorg, vrouwenopvang, maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Er is in 2021 aan 117 mensen urgentieplus toegekend. Die mensen hebben niet allemaal meteen een woning betrokken. Er zijn in dat jaar 84 woningen toegewezen aan mensen die uitstroonden via urgentieplus. Dat is veel minder dan verwacht. De prognose was dat het om ruim 150 woningen zou gaan. In 2022 verwacht de gemeente 's-Hertogenbosch circa 188 woningen nodig te hebben voor uitstroom via urgentieplus. De andere gemeenten hebben met de woningcorporaties geen absolute aantallen woningen afgesproken voor de doelgroep MO/BW. Wel is er bijvoorbeeld afgesproken dat maximaal 20% van de mutaties voor huurwoningen beschikbaar is voor deze doelgroep.

6.4 Zoektocht naar passende woning

Uitstroom duurt soms lang

In het onderzoek door de UvA worden enkele casussen besproken waarbij de uitstroom volgens de cliëntparticipanten lang heeft geduurd. Omdat de voorbereiding op uitstroom veel tijd in beslag nam of omdat de omgeving of begeleider vond dat de cliënt nog niet klaar was om uit te stromen.

Minder uitstroom dan verwacht

Vanuit de focusgroep met gemeentelijke beleidsmedewerkers BW/MO wordt aangegeven dat elke zorgaanbieder minder cliënten aan heeft geboden voor uitstroom dan was voorzien. Vooral de MO werd genoemd als achterblijvend in het aanmelden van cliënten voor zelfstandige woningen. Voor het gebrek aan gebruik van beschikbare woningen worden door de focusgroep twee verklaringen gegeven. De ene is de terughoudendheid bij de medewerkers van de zorginstellingen omdat ze echt willen dat iemand helemaal (financieel) stabiel is voordat diegene uitstroomt. De andere reden is dat er ook een inspanningsverplichting ligt bij de cliënten. De zorgaanbieders willen de urgentieplus niet inzetten voor cliënten die zich niet zelf willen inspannen om een woning te vinden.

Gemeentelijke sturing op uitstroom

In het onderzoek worden enkele mogelijkheden voor de gemeenten genoemd om toch op uitstroom te sturen. Dat zou bijvoorbeeld kunnen door te sturen op ambulantisering door bijvoorbeeld targets te stellen als financier. In de regio Meierij en Bommelerwaard is in 2022 gestart met nieuwe inkoopcontracten waarin dit soort afspraken zijn opgenomen. Het zal nog moeten blijken hoe dit idee over sturing tot uitwerking komt met de betrokken zorgaanbieders.

Regionalisering is maatwerk

Vanuit het oogpunt van optimaal herstel vindt de regio dat het wenselijk is dat mensen bij uitstroom de keuze hebben weer in de eigen woonomgeving terecht te komen, bijvoorbeeld vanwege de sociale contacten of werk. Net als bij de vorige meting zijn er ook in de vierde meting door de UvA onder de cliëntparticipanten voor- en tegenstanders voor het opgevangen worden in de gemeente van herkomst. Een aantal aandachtspunten die worden genoemd:

- Stigma en oordelen vanuit de kleine sociale gemeenschap van een dorp zijn een risico bij regionale opvang.
- Wanneer onduidelijk of veranderlijk is met welke woonplaats iemand binding heeft, is het belangrijk snel te bepalen waar verantwoordelijkheden liggen.
- Voor sommigen is sociale binding aan de oorspronkelijke woonplaats juist belangrijk. Voor anderen is het belangrijk om in een nieuwe omgeving zonder bekenden geplaatst te worden zodat een nieuwe start mogelijk is.
- Mogelijkheid tot participatie en zinvolle dagbesteding in een regio is een belangrijke factor voor succesvolle plaatsing.

Om terugkeer naar de gemeente van herkomst te bevorderen heeft de regio afgesproken dat dit naast herstel een tweede leidend principe wordt en dat dit wordt bevorderd door het aanhouden van een briefadres in de gemeente van herkomst bij kortdurend verblijf in een instelling en het stimuleren dat sociale contacten in de herkomstgemeente worden onderhouden.

Lokaal aanbod kleinschalige voorzieningen

Om lokaal beschermd wonen en opvang te kunnen bieden, is het belangrijk dat er voldoende plekken beschikbaar zijn in de verschillende gemeenten. In juli 2022 zijn er lokaal voor beschermd wonen 67 plekken beschikbaar. Voor maatschappelijke opvang zijn er in juli 2022 in totaal 27 kleinschalige opvangplekken beschikbaar, waarvan 3 in 's-Hertogenbosch en 24 in de regiogemeenten. Naast deze individuele plekken zijn er 8 kleinschalige opvangplekken voor gezinnen, waarvan 4 in Meierijstad en 4 in 's-Hertogenbosch. Daarnaast zijn er nog 21-28 plekken voor kleinschalige opvang aangevraagd in 's-Hertogenbosch, Maasdiel en Vught. En in

's-Hertogenbosch zijn er 23 plekken in transitie. Het gaat om ambulante doorstroomlocaties die in 2023 worden getransformeerd naar kleinschalige opvang. Er is maandelijks overleg met de zorgaanbieders of er genoeg plekken zijn voor kleinschalige opvang. Als er niet genoeg plekken zijn, dan kan een zorgaanbieder een aanvraag doen voor uitbreiding.

Figuur 14 Aantal kleinschalige opvangplekken

gemeente	status	individueel	gezin
's-Hertogenbosch	gerealiseerd	3	4
	aangevraagd	15-20	
	in transitie*	23	
Boxtel/Sint-Michielsgestel	gerealiseerd	9	
Maasdriel	aangevraagd	3-4	
Meerijstad	gerealiseerd	11	4
Vught	aangevraagd	3-4	
Zaltbommel	gerealiseerd	4	
Totaal	gerealiseerd	27	8

Bron: zorgaanbieders

*Transitie ambulante doorstroomlocaties naar kleinschalige opvang in 2023

6.5 Urgentieplus en Housing First

Urgentiepluscommissie 's-Hertogenbosch als bemiddeling naar woning

In 's-Hertogenbosch is er vanaf september 2019⁷ een urgentiepluscommissie voor uitstroom naar een huurwoning. Deze commissie toetst casussen met een complexe zorgvraag en ook bijvoorbeeld casussen waarbij sprake is van uitstroom uit de vrouwenopvang na huiselijk geweld. De commissie neemt besluiten over de toekenning van urgentie voor een huurwoning bij een woningcorporatie. Diverse organisaties en zorgaanbieders kunnen een casus inbrengen. De commissie verzamelt vervolgens de benodigde informatie en neemt op basis van een compleet dossier een besluit. De woningcorporatie heeft daarna maximaal 3 maanden de tijd om een woning beschikbaar te stellen. De urgentiepluscommissie behandelt zowel aanvragen voor cliënten die uitstromen uit een instelling als cliënten die niet in een instelling verblijven. Bij de laatste groep gaat het erom te voorkomen dat zij instromen bij een instelling voor BW/MO.

In 2021 166 aanvragen voor urgentieplus

In 2021 heeft de urgentiepluscommissie 166 aanvragen⁸ binnen gekregen. Daarvan waren 127 aanvragen opgenomen in de prognose van uitstroom. 39 aanvragen kwamen van instellingen die niet in de prognose zijn opgenomen, zoals Farent, Cello, CvTB en Amarant.

De prognose voor uitstroom was in 2021 263. Er zijn in 2021 minder aanvragen binnengekomen dan deze prognose. De urgentiepluscommissie denkt dat daarvoor de volgende redenen kunnen zijn: 1.) terughoudendheid bij medewerkers van zorginstellingen om urgentieplus aan te vragen vanwege de grote schaarste op de woningmarkt; 2.) trajecten zijn complexer en duren langer en 3.) sinds een aantal jaren wordt er strenger gekeken naar de toegang tot beschermd wonen, waardoor er ook minder uitstroom is uit beschermd wonen.

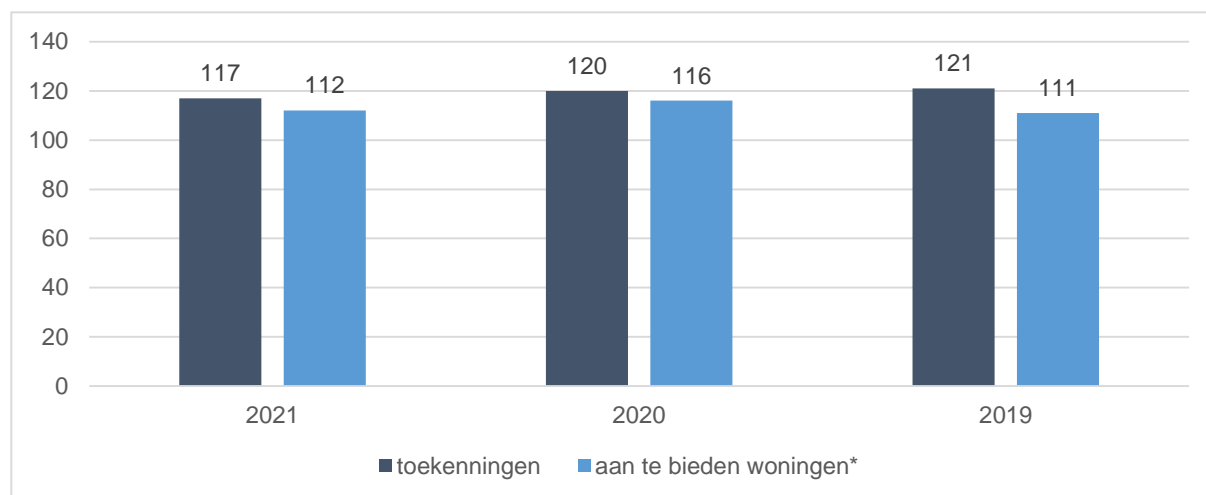
⁷ Daarvoor werden aanvragen voor urgentieplus door de reguliere urgentiecommissie behandeld en was er vanwege de werkwijze geen sprake van afwijzingen, intrekkingen en dossiers die doorgaan naar het opvolgende jaar.

⁸ Waarvan 156 nieuwe aanvragen en 7 aanvragen uit 2020.

In 2021 117 keer urgentieplus toegekend

De 166 aanvragen hebben geleid tot 117 toekenningen van urgentieplus. 32 aanvragen werden afgewezen, 8 aanvragen werden ingetrokken en 9 aanvragen waren in 2022 nog in behandeling. Bij 30 van de 117 toekenningen kwam de cliënt van buiten de regio⁹. Al deze cliënten zijn gehuisvest in 's-Hertogenbosch. Bij 19 toekenningen kwam de cliënt uit de regio. Bij 5 aanvragen was sprake van uitstroom vanuit 's-Hertogenbosch terug naar de regio (2x Zaltbommel, 2x Boxtel, 1x Helvoirt). De commissie vindt het opvallend dat van de 19 cliënten die van oorsprong uit de regio komen, er maar 5 terugkeren naar de regio.

Figuur 15 Aantal toekenningen door urgentiepluscommissie en aantal door de woningcorporaties toe te kennen woningen

Bron: Urgentiepluscommissie 's-Hertogenbosch; * het aantal aan te bieden woningen is kleiner dan het aantal toekenningen, omdat voor een deel van de toekenningen de urgentie later alsnog vervalt en niet leidt tot een woningvraag.

Figuur 16 Aantal aanvragen urgentiepluscommissie

	jan-dec 2021 (stand 31-12-2021)	jan-dec 2020 (stand 31-12-2020)
toekenning	117	120
in behandeling	9	7
afwijzing	32	32
ingetrokken	8	14
totaal aantal aanvragen	166	173
% behandelde aanvragen dat is afgewezen	21%	21%

Bron: Urgentiepluscommissie 's-Hertogenbosch

Toe te kennen woningen

Er zijn in totaal 117 toekenningen gedaan, maar er bleken 116 woningen nodig, omdat voor twee broers waarvoor de aanvragen los van elkaar zijn behandeld, om één woning is verzocht. Vier aanvragen zijn vervallen en zes zijn verwezen naar andere gemeenten uit de regio. Dat betekent dat de woningcorporaties in 's-Hertogenbosch in totaal 106 woningen¹⁰ moesten toekennen voor urgentieplus.

Doorlooptijden urgentieplus

Behandeling van dossiers door de urgentiepluscommissie duurt gemiddeld 30 dagen. Het gaat om de tijd tussen binnenkomst van het dossier en verzending van het besluit. De afspraak is dat

⁹ Vanuit het buitenland of vanuit verschillende plaatsen verspreid over Nederland

¹⁰ 116 – 4 (vervallen aanvragen) – 6 (verwezen naar regio)

er vervolgens maximaal 3 maanden mag zitten tussen het afgeven van de urgentie en het aanbieden van een geschikte woning door de woningcorporatie. De gemiddelde tijd tussen urgentie en woningaanbod was in eerste helft 2022 90 dagen. Dit gaat over 30 aangeboden woningen in die periode waarvan bij de urgentiepluscommissie de doorlooptijd bekend is. Van deze 30 woningen werd ongeveer de helft binnen de termijn van 3 maanden aangeboden en de helft buiten de termijn. Redenen dat het langer duurde waren onder andere een complex zoekprofiel en een hack bij Zayaz. In het onderzoek door de UvA komt naar voren dat de doorlooptijd voor urgentieplus er soms voor zorgt dat mensen langer dan gewenst in de opvang moeten verblijven. Er wordt door gemeenten gestreefd naar een verblijf van maximaal drie maanden in de nachtopvang. De stress die cliënten ervaren tijdens verblijf in MO en de rem die het zet op stappen ondernemen richting herstel, ondersteunen de inzet op vlotte doorstroom naar een urgentiepluswoning.

Lokale urgentiepluscommissies

Inmiddels hebben naast 's-Hertogenbosch ook alle andere regiogemeenten een urgentiepluscommissie of iets soortgelijks in gebruik of in voorbereiding. In 's-Hertogenbosch, Meierijstad, Vught, Boxtel/Sint-Michielsgestel is een urgentiepluscommissie al in gebruik¹¹. In Zaltbommel en Maasdriel is de draagvlakverwerving afgerond. De verwachting is dat de commissie daar in oktober 2022 van start gaat. De urgentiepluscommissie van 's-Hertogenbosch heeft bij de opzet van de lokale commissies een adviesfunctie vervuld en voor de regio een aantal aanvragen behandeld (2x Maasdriel, 1x Zaltbommel, 3x Boxtel/Sint-Michielsgestel). Vanwege de recente start van de lokale commissies zijn hiervan nog geen cijfers beschikbaar over het aantal aanvragen en toekenningen.

Housing first

In 's-Hertogenbosch is in 2020 gestart met housing first trajecten. In totaal zijn er 28 toekenningen gedaan en zijn er 19 inwoners ingestroomd in een woning via housing first¹². De ambitie is om het aantal trajecten uit te breiden. Housing first maakt onderdeel uit van de Maatschappelijk Opvang en is bedoeld om dak- en thuislozen direct te begeleiden naar een eigen huurhuis. Een eigen huis is de start van het herstelproces. Terwijl dat bij andere opvang en begeleiding vaak andersom is. Na toekenning van een huurhuis worden deze mensen intensief begeleid in het zelfstandig wonen en functioneren. De trajecten zijn bedoeld voor personen met een meer complexe ondersteuningsaanvraag, waar een combinatie van een permanente woonplek en de voorwaarde van huurbetaling, accepteren van begeleiding en het niet veroorzaken van overlast effectief kunnen zijn.

¹¹ Niet bij iedere gemeente heet dit Urgentiepluscommissie, maar bijvoorbeeld Multidisciplinair Overleg (MDO).

¹² Het kan soms even duren voordat een toekenning leidt tot daadwerkelijke instroom in een woning. Vandaar dat het aantal toekenningen groter is dan het aantal mensen dat is ingestroomd in een woning.

7. Bemoeizorg / zorg & veiligheid

Samenvatting:

- Het Centrum voor Trajecten en Bemoeizorg (CvTB) biedt een integraal hulpaanbod voor mensen met complexe problemen. Farent, Reinier van Arkel, Cello, Novadic-Kentron en Maatschappelijke Opvang werken hierin samen. Het CvTB heeft een meldfunctie voor burgers, hulpverleners en instanties. En voert consultaties uit en indien nodig zorgtrajecten.
- Het CvTB heeft in 2021 in totaal 927 cliënten geholpen. Dat zijn er iets minder dan in 2020 en 2019. In 2021 waren er 601 nieuwe aanmeldingen. Dat is meer dan de instroom van 580 die was verwacht.
- Vanaf januari 2020 is er de Wet verplichte GGz (Wvvgz). Het Crisis- en Interventie Team (CIT) van Farent voert de meeste taken van deze wet uit. Taak van het CvTB is het triageren en uitvoeren van verkennend onderzoek. Ook brengt de nieuwe wet extra werk met zich mee voor het CvTB, zoals advisering over mogelijke andere opties voor dwang en drang. In 2021 zijn er in de regio 45 meldingen Wvvgz binnengekomen.
- Het CIT is 24/7 bereikbaar en inzetbaar voor mensen die (acuut) psychosociale ondersteuning nodig hebben. Het CIT werkt veel samen met het CvTB en zij hebben vaak te maken met dezelfde cliënten. In 2021 deed het CIT in totaal 1.657 interventies. Dat zijn er meer dan in 2020 (1.189). Het gaat vooral om consultatie en advies.

7.1 Ambitie

In de regiovisie staat de volgende ambitie voor 'bemoeizorg/zorg & veiligheid':

We leiden mensen die het écht nodig hebben toe naar de juiste zorg en ondersteuning (bemoeizorg) en voeren regie op de snijvlakken van zorg en veiligheid.

Dit betekent:

- Er zijn afspraken gemaakt over de afstemming tussen bemoeizorg en de lokale teams.
- De verantwoordelijkheid voor casuïstiek op het snijvlak van zorg en veiligheid is in elke regiogemeente belegd.
- De expertise op het gebied van zorg en veiligheid is gebundeld.

7.2 Het CvTB

Organisatie en rol

Vanaf 2008 biedt het Centrum voor Trajecten en Bemoeizorg (CvTB) een integraal hulpaanbod voor mensen met de meest complexe problemen. Medewerkers van Farent, Reinier van Arkel, Cello, Novadic-Kentron en Maatschappelijke Opvang werken hierin samen. Het CvTB werkt vanuit twee teams, een stadsteam voor gemeente 's-Hertogenbosch en een regioteam voor de overige gemeenten. De teams bieden zelf hulp. Ook wordt hun expertise breder ingezet om vastgelopen cliëntsituaties weer in beweging te krijgen. En ze verzorgen en bewaken de toeleiding naar passende zorg en behandeling. Het CvTB biedt geen langdurende zorg of regie. Maar probeert met korte en soms zeer intensieve interventies cliënten weer op de rails krijgen. Ook ondersteunt het CvTB hulpverleners bij andere thema's, zoals zorgmijding, cliënten die tussen wal en schip komen, vastgelopen zorg, woonoverlast, woningvervuiling en het grensgebied van zorg met veiligheid. Het CvTB heeft een belangrijke signalerende en verbindende rol.

Meldfunctie

Het CvTB heeft een meldfunctie waar burgers, hulpverleners en andere instanties met zorgmeldingen terecht kunnen. Daar wordt beoordeeld of het CvTB de aangewezen plek is om met de melding aan de slag te gaan. Wanneer dat niet het geval is, wordt altijd informatie en advies gegeven zodat de melder op weg wordt geholpen. Het meldpunt werkt nauw samen met de meldpunten van Reinier van Arkel voor de GGz-crisisdienst en dat van Farent voor het CIT (Crisis- en Interventie Team). Crisisvragen van nieuwe cliënten pakt het CvTB meestal niet zelf als eerste op. Wel is het CvTB beschikbaar voor de andere crisisdiensten en gaat mee als hun expertise waarde toevoegt. Hierover zijn afspraken gemaakt tussen de verschillende diensten.

Consultatie

Het CvTB streeft ernaar dat in ongeveer de helft van de gevallen een aanmelding leidt tot een consult. Bij een consult wordt volgens een duidelijk omschreven werkproces een gedegen en systematische, multidisciplinaire inventarisatie van de situatie gemaakt. Ook zet het CvTB stappen om te zorgen dat de juiste mensen en instellingen met de casus verder kunnen. En verzorgen zij zo nodig aanvullende consultatie om die inzet te ondersteunen. De consultfunctie wordt toegepast bij casuïstiek die weliswaar hoogcomplex is maar die, met ondersteuning, ook door anderen kan worden opgepakt.

Trajecten

In situaties waar na onderzoek blijkt dat dit voor het realiseren van een sluitend en aansluitend zorgaanbod nodig is, zal een volledig CvTB-traject worden gestart. Hierbij wordt een integraal plan van aanpak opgesteld en uitgevoerd. In het trajectplan is aandacht voor het opheffen van zorgmijding, noodzakelijke interventies door het CvTB, toeleiding naar passende vervolghulpverlening op meerdere levensgebieden, en versterken van de eigen herstelmogelijkheden van cliënten en hun omgeving.

Nazorg en monitoring

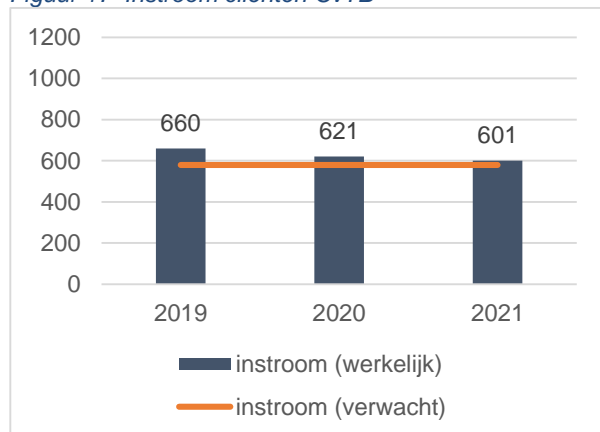
Waar nodig wordt gevolgd of het uitgezette traject en de behaalde resultaten vastgehouden worden. Dit betekent enerzijds nazorg voor de cliënt, anderzijds monitoring van de vervolghulpverlening.

7.3 Cijfers 2021

In 2021 zo'n 600 aanmeldingen bij het CvTB

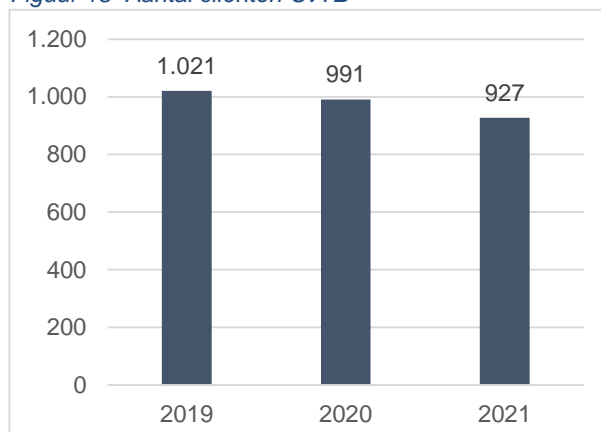
In 2021 waren er in totaal 601 aanmeldingen bij het CvTB. Dat is meer dan de instroom van 580 die was verwacht. Voorgaande jaren was de instroom ook hoger dan verwacht, maar het verschil is de afgelopen jaren wel kleiner geworden. Er zijn veel verschillende organisaties of personen die iemand kunnen aanmelden bij het CvTB. In 2021 kwamen, net als in 2020, de meeste meldingen van wijk- en gebiedsteams (15%). Daarnaast zijn het ook vaak familie/vrienden/systeem (9%), woningcorporaties (9%) en Werk en Inkomen van de gemeente (9%) die een melding doen. Maar ook veel andere instanties, zoals politie, GGD, Farent, Reinier van Arkel, huisartsen en Wmo-aanbieders melden mensen aan. Woningcorporaties zijn in 2021 iets vaker de meldende instantie dan in 2020 (6%).

Figuur 17 Instroom cliënten CvTB

Bron: CvTB

Figuur 18 Aantal cliënten CvTB

Bron: CvTB

In 2021 ruim 900 cliënten geholpen door CvTB

Het CvTB heeft in 2021 in totaal 927 cliënten geholpen. Dat waren er iets minder dan de jaren ervoor. In 2020 werden 991 cliënten geholpen en in 2019 1.021. In 2021 was 70% van de cliënten man en 30% was vrouw. In 2020 was die verhouding hetzelfde. Net als in 2020 zijn ook in 2021 de meeste cliënten (66%) alleenstaand. Bij 16% gaat het om een huishouden met thuiswonende kinderen tot 23 jaar. De meeste cliënten (72%) komen uit de gemeente 's-Hertogenbosch. Dit aandeel is groter dan in 2020. Met name het aandeel cliënten uit Meierijstad is in 2021 lager dan in 2020.

Meeste cliënten komen uit 's-Hertogenbosch

In figuur 19 is te lezen hoe het aantal cliënten verdeeld is over de verschillende gemeenten. Het gaat hier om de cliënten die op 31 december in zorg waren. In 2021 kwam bijna een kwart van hen uit 's-Hertogenbosch. Voor de andere gemeenten lag het aandeel tussen de 3% en 7%. Vooral het aandeel cliënten afkomstig uit Meierijstad nam tussen 2020 en 2021 af, van 17% naar 7%.

Figuur 19 Aantal cliënten per gemeente, 31 december

	2021		2020	
	aantal	%	aantal	%
Meierijstad	18	7%	51	17%
st. Michielsgestel	9	4%	7	2%
Maasdriel	12	5%	13	4%
Zaltbommel	11	4%	12	4%
Haaren			1	0,3%
Boxtel	13	5%	11	4%
Vught	8	3%	10	3%
's-Hertogenbosch	186	72%	200	66%
Totaal	257	100%	305	100%

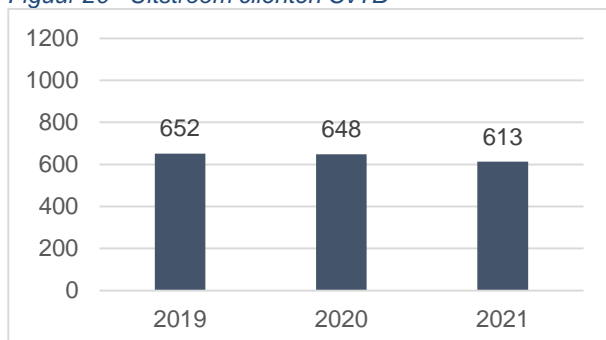
Bron: CvTB

Ruim 600 cliënten stroomden uit zorg

In 2021 stroomden 613 cliënten uit zorg. Dat zijn er iets minder dan in 2020 en 2019. Net als in 2020 waren in 2021 de belangrijkste redenen voor beëindiging van de zorg 'consult (geen traject gestart)' (55%) en 'traject afgerond, geen nazorg' (30%). Andere redenen waren o.a. dat het

traject is afgerond en doorgaat naar nazorg (7%) of dat de cliënt het traject zelf voortijdig heeft beëindigd (3%).

Figuur 20 Uitstroom cliënten CvTB

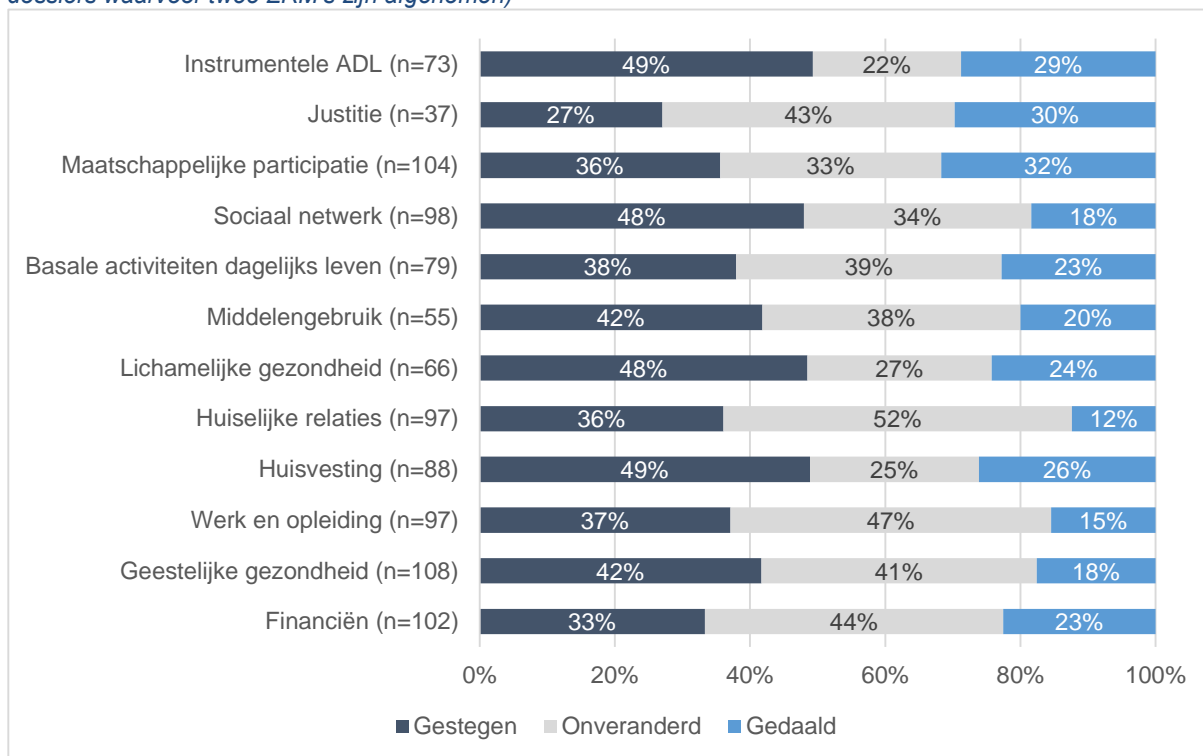

Bron: CvTB

Resultaten zelfredzaamheidsmatrix

Het CvTB past bij trajecten de ZRM (zelfredzaamheidsmatrix) toe als meetinstrument voor het monitoren van resultaten. Met de ZRM wordt de zelfredzaamheid van de cliënt gescoord op 12 leefdomeinen. De scores lopen van 1 (niet zelfredzaam) t/m 5 (geheel zelfredzaam). De ZRM wordt afgenomen bij de start van een traject en bij het einde. In figuur 13 is te zien voor de dossiers waarbij beide metingen zijn gedaan, wat de ontwikkeling van de scores was. Hieruit blijkt dat er per leefdomein zowel dossiers zijn waarbij de ZRM-score is gestegen als dossiers waarbij de score is gedaald. Het aandeel dossiers waarbij de score is gestegen varieert van 27% (justitie) tot 49% (huisvesting en instrumentele ADL). Het aandeel waarbij de score is gedaald varieert van 12% (huiselijke relaties) tot 32% (maatschappelijke participatie). Het aandeel dossiers waarbij de score onveranderd is gebleven varieert van 22% (instrumentele ADL) tot 52% (huiselijke relaties).

Figuur 21 Aandeel dossiers waarbij de ZRM-score is gestegen, gedaald of onveranderd is gebleven (n=aantal dossiers waarvoor twee ZRM's zijn afgenomen)

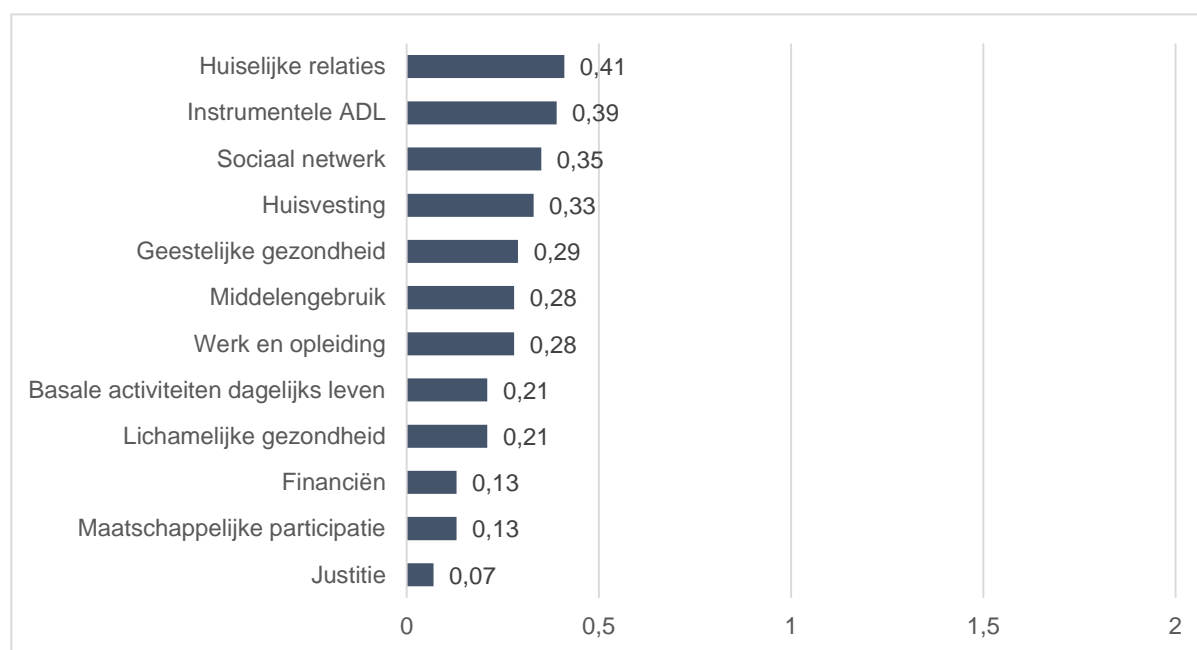

Bron: CvTB

Grootste toename ZRM-scores voor leefdomein huiselijke relaties

In figuur 14 is te zien dat op het leefdomein huiselijke relaties de grootste vooruitgang werd geboekt. De gemiddelde ontwikkeling van de ZRM-score is op dit domein het grootst. De leefdomeinen instrumentele ADL en sociaal netwerk staan op plek 2 en 3 van de leefdomeinen met de grootste vooruitgang. Voor de domeinen justitie, maatschappelijke participatie en financiën zien we gemiddeld de minste ontwikkeling.

Figuur 22 Gemiddelde ontwikkeling ZRM-score per leefdomein tussen start- en eindmeting, 2021

Bron: CvTB

7.4 Wvggz en CIT

45 meldingen Wvggz in 2021

Vanaf januari 2020 is de Wet Verplichte GGz (Wvggz) van kracht. Beroepskrachten of burgers die zich zorgen maken om een persoon met acute zorgnood voor wie de noodzaak tot (verplichte) geestelijke gezondheidszorg zou moeten worden onderzocht, kunnen dit melden bij het gemeentelijk meldpunt. Het Crisis- en Interventie Team (CIT) van Farent voert de meeste taken van deze wet uit. Zo verzorgen zij het meldpunt. Ook voeren zij de taak 'horen' uit. Het horen van inwoners (betrokkenen) is onderdeel van de procedure om deze inwoner een crisismaatregel op te (kunnen) leggen. Het doel is de eventuele wensen en bedenkingen van de betrokkene over de verplichte zorg in beeld te krijgen. In 2021 kwamen er in de regio 45 meldingen Wvggz binnen. Daarvan zijn er 27 doorgezet naar de Officier van Justitie. Voor deze meldingen is een zorgmachtiging aangevraagd.

Taken CvTB in kader van Wvggz

Taak van het CvTB in het kader van de Wvggz is het triageren en uitvoeren van verkennend onderzoek. Daarnaast brengt de Wvggz ook extra werk met zich mee voor het CvTB, zoals: verkennend onderzoek als beginpunt van onderhandelingen met de betrokkene over alternatieven, advisering over mogelijke andere opties voor dwang en drang en consultatie en soms mee oppakken in situaties waar het de GGz-instelling niet lukt om een zorgmijdende betrokkene te spreken of te vinden nadat de zorgmachtiging is afgegeven.

Samenwerking CIT

Het CIT is een integraal team dat 24/7 bereikbaar en inzetbaar is voor mensen die (acuut) psychosociale ondersteuning nodig hebben. Het CIT is een samenvoeging van het EropAf-team en de Crisisdienst Buiten Kantooruren (CBK) van Farent. Er wordt veel samengewerkt tussen het CIT en CvTB en vaak hebben zij te maken met dezelfde cliënten. Na een crisis kan het CIT bijvoorbeeld schakelen met het CvTB om het vervolg op te pakken. In 2021 deed het CIT in totaal 1.657 interventies. Voor een belangrijk deel ging het om consultatie en advies en crisisinterventies binnen kantooruren. 170 interventies hadden te maken met de nieuwe taken in het kader van de Wvggz en er waren 235 crisisinterventies buiten kantooruren. Het totaal aantal interventies is toegenomen ten opzichte van 2020. De positie/taak van het CIT als verbinder in de keten is duidelijker en nadrukkelijker geworden in 2021. Het aantal CIT-consultaties en interventies is in 2021 dan ook aanzienlijk meer geweest dan beoogd. Het aantal interventies op het gebied van zorgmachtiging (Wvggz) viel juist lager uit dan verwacht.

Figuur 23 Interventies door het Crisis- en Interventie Team (CIT) van Farent

	2021	2020
Consultatie en advies	685	456
Crisisinterventies binnen kantooruren	567	389
Interventies in het kader van de Wvggz	170	189
Crisisinterventies buiten kantooruren	235	155
Totaal aantal interventies	1.657	1.189

Bron: CIT

Bijlage: indicatorenlijst

In deze bijlage staan de indicatoren die in het RBT zijn vastgesteld per ambitie.

	Beschikbaar en informatie opgenomen in deze rapportage
	Beschikbaar in een andere vorm (bv. kwalitatief i.p.v. kwantitatief) of onvolledig; informatie opgenomen in deze rapportage
	(nog) niet beschikbaar en geen informatie opgenomen in deze rapportage

Indicator	Bron	Beschikbaarheid	Soort informatie	Frequentie	Laatste meting
Ambitie 1: Thuis in de wijk					
% inwoners dat minstens 2x per maand contact heeft met burens	GGD volwassenen-en ouderenmonitor	Niet van alle gemeenten beschikbaar	Kwantitatief	Tweejaarlijks	2020
% inwoners dat vindt dat er veel sociale samenhang is in de buurt	GGD volwassenen- en ouderenmonitor	Niet van alle gemeenten beschikbaar	Kwantitatief	Tweejaarlijks	2020
Aantal incidenten van overlast door verward/overspannen persoon (per 1.000 inwoners)	Dataportaal politie		Kwantitatief	Jaarlijks	2021
Ervaringen werkwijze ondersteuningsstructuur thuis in de wijk	Onderzoek UvA		Kwalitatief	Jaarlijks	2022
Ervaringen werkwijze inzet vroegsignalering betalingsachterstanden	Onderzoek UvA		Kwalitatief	Jaarlijks	2022
Ambitie 2: Toegang BW, MO en wonen					
Ervaringen werkwijze toegang BW en MO	Onderzoek UvA		Kwalitatief	Jaarlijks	2022
Ervaringen werkwijze verbinding met wonen	Onderzoek UvA		Kwalitatief	Jaarlijks	2022
Ambitie 3: maatschappelijke opvang					
Aantal cliënten dat gebruik maakt van de opvang (per product)	Zorgaanbieders MO		Kwantitatief	Halfjaarlijks	Eerste helft 2022
Aantal cliënten dat is ingestroomd bij MO-locaties	Zorgaanbieders MO	Niet van alle aanbieders beschikbaar	Kwantitatief	Halfjaarlijks	Eerste helft 2022
Aantal cliënten dat is uitgestroomd bij MO-locaties	Zorgaanbieders MO	Niet van alle aanbieders beschikbaar	Kwantitatief	Halfjaarlijks	Eerste helft 2022
Gemiddelde verblijfsduur in zorg	Zorgaanbieders MO	Niet van alle aanbieders beschikbaar	Kwantitatief	Halfjaarlijks	Eerste helft 2022
Duur en gebruik winterscenario	Zorgaanbieders MO		Kwantitatief	Halfjaarlijks	Eerste helft 2022
Cliëntervaringen t.a.v. juiste en passende hulp	Onderzoek UvA		Kwalitatief	Jaarlijks	2022

Ambitie 4: Beschermd Wonen					
Aantal cliënten Beschermd Wonen (per product)	Rapportages RIOZ		Kwantitatief	Jaarlijks	2021
Aantal cliënten dat is ingestroomd bij Beschermd Wonen	Rapportages RIOZ		Kwantitatief	Jaarlijks	2021
Cliëntervaringen t.a.v. juiste en passende hulp	Onderzoek UvA		Kwalitatief	Jaarlijks	2022
Ervaringen werkwijze in de praktijk t.a.v. op- en afschalen	Onderzoek UvA		Kwalitatief	Jaarlijks	2022
Gemiddelde wachttijd tussen afgeven beschikking en start zorg ¹³			Kwantitatief		
Afstand tussen het woonadres van de cliënt en het adres waar de cliënt naartoe gaat voor gebruik van de voorziening ¹⁴ -> als indicatie van de mate waarin inwoners zo dichtbij mogelijk ondersteuning krijgen		Lastig te meten; als alternatief is het aantal kleinschalige voorzieningen per gemeente inzichtelijk gemaakt	Kwantitatief	Jaarlijks	2022
Ambitie 5: wonen					
Aantal cliënten dat uitstroomt uit BW/MO en de redenen van uitstroom ¹⁵	Informatie RIOZ en zorgaanbieders MO	Aantal uitstroom wel inzichtelijk, redenen uitstroom niet	Kwantitatief	Jaarlijks	2021
Gemiddeld aantal verhuisbewegingen die cliënten maken als ze in zorg zijn	Onderzoek UvA		Kwalitatief (in toekomst bij voorkeur kwantitatief)	Jaarlijks	2022
Aandeel cliënten dat uitstroomt naar een woning in een regiogemeente (het gaat om evenredige spreiding over de regiogemeenten en dat niet alle cliënten die uit zorg gaan blijven wonen in de gemeente waar zij de zorg hebben ontvangen).	Onderzoek UvA		Kwalitatief (in toekomst bij voorkeur kwantitatief)	Jaarlijks	2022
Duur van de zoektocht naar een passende woning om uit te stromen	Onderzoek UvA		Kwalitatief (in toekomst bij voorkeur kwantitatief, bijvoorbeeld doorlooptijd aanvragen urgentieplus)	Jaarlijks	2022
Aandeel cliënten dat huurt bij zorgaanbieders	Netwerk Opvang en Wonen	Geen nieuwe informatie beschikbaar. Ambitie is er nog wel, maar wordt			

¹³ Datakwaliteit is ook in 2022 nog onvoldoende om hier inzicht in te bieden. Bij ongeveer 10% is geen 'datum start zorg' bekend. Ook komt het veel voor dat 'datum beschikking' ligt ná 'datum start zorg'. Dat zou niet moeten kunnen.

¹⁴ Dit is niet uit het systeem te halen, omdat alleen het adres van de hoofdlocatie van de aanbieder bekend is en niet op welke locatie de zorg wordt geleverd.

¹⁵ Cijfers uitstroom zijn niet beschikbaar en redenen uitstroom onvoldoende gevuld in het registratiesysteem.

		niet met aantallen gemonitord.			
Visie en praktijk scheiden wonen en zorg	Onderzoek UvA	Kwalitatieve informatie uit onderzoek UvA	Kwalitatief		2022
Ambitie 6: Bemoezorg/Zorg & Veiligheid					
Aantal aanmeldingen bij CvTB en meldende instanties	Jaarcijfers CvTB		Kwantitatief	Jaarlijks	2021
Aantal cliënten dat door het CvTB is geholpen	Jaarcijfers CvTB		Kwantitatief	Jaarlijks	2021
Aantal interventies door Crisis- en Interventie Team Farent	Cijfers Farent		Kwantitatief	Jaarlijks	2021